

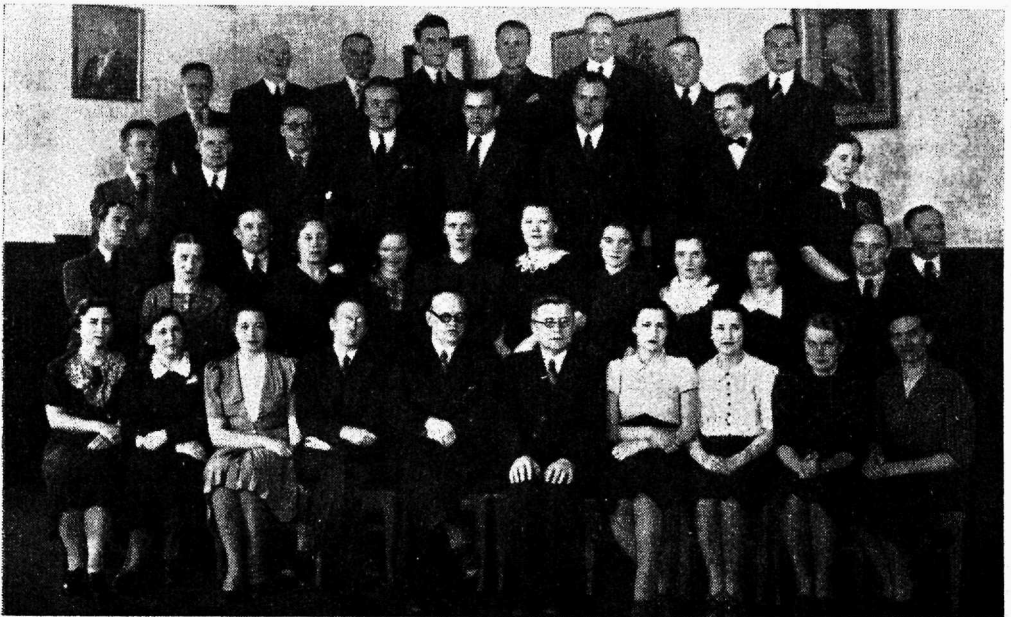

ERAETTEVÖTETE AMETNIKKUDE KOJA TEATAJA

Nr. 3 (9) *N. S. 5085* Mai-Juuni 1939 *5/5085* II aastakäik

Tellimise hind:		Ilmub 6 korda aastas vähemalt 24 leheküljelisena.	Kuulutuste hind:	
1 aastaks	Kr. 0.75	Vastut. toimetaja E. A. Koja peasekret. O. Hendrikson,	1 lehekülj	Kr. 35.—
1/2 "	0.40	tegev toimetaja E. A. Koja nõunik sekret. V. Tehve.	1/2 "	" 20.—
Üksiknumber 15 s.		Toimetus ja talitus Tallinnas, Pärnu m. 21—3, tel. 479-06.	1/4 "	" 10.—
			1/8 "	" 5.—
			1/2 esilehekülge	" 25.—

SISUKORD: 1) O. Hendrikson: Eraametnike palgaline puhkeaeg. 2) Eraametnikud Helsingis, 3) Kindlustusametnike tööolud vajavad parandamist. 4) A. Gustavson: Haiguskindlustus ja eraasutuste ametnik-kond. 5) I. M.: Usaldusmehed. 6) Sotsiaalminister kinnitas kutseühingute norm-põhikirjad. 7) Erakäitiste tehnilise personali puhkeaja seadus esitati valitsusasutustele. 8) Rootsi kontoristide ühingud Soomes. 9) E. A. Koja tegevus. 60 dipl. raamatupidajat. 10) Kutseühingute tegevus. 11) Välismaa ringvaade.

E. A. Koja raamatupidamise kursuste I rühm.

Keskel eksamikomisjoni liikmed: Koja nõunik-sekretär V. Tehve, lektor Kred. ja kindl. asut. peainsp. abi A. Kukk ja Haridusmin. nõunik I. Maisma.

K. Koplus'e 35. a. teenistusjuubel

6. juulil s. a. pühitses 35. aastast teenistusjuubelit ärijuht Karl Koplus. Oma kutsetegevust alustas ta äriõpilasena, olles eeskujuliku töömehena ja tubli äriteenijana jõudnud ärijuhi kohale. K. Koplus on olnud pidevalt seotud ka äriteenijate kutseühingulise liikumisega.

K. Koplus sündis 28. oktoobril 1890. a. 5. aug. 1904. a. astus äriõpilasena firma M. Jänes'e ärril Tartus. 3. a. õppeaja möödudes jäi sama firma juurde müüjaks. Sealt astus juubilar firma J. Andrekson'i teenistusse, kus viimased 13 aastat on töötanud ärijuhina. K. Koplus on üks neist, kes asutasid Pärnu Äriteenijate Ühingu. Ta on olnud korduvalt ühingu juhatuse liige ja 1937. a. ühingu juhatuse esimees. Kaasteenijad soovivad juubilarile õnne ja edu omal kutsealal.

Nelipühi ajal külastas Tallinna Helsingi Rootsi Kontoristide Liidu ekskursioon, mida juhtis Finlands Svenska Kontorsmannaförbunds sekretär hr. R. Nordin ja sama liidu abiesimees hr. G. Weckström. Ekskursioon, kuhu kuulus 80 ametnikku, külastas ka Eraettevõtete Ametnikkude Koda. Külaliste juurde oli komandeeritud Koja nõunik-sekretär V. Tehve, kes andis ülevaate meie kutseühingute tööst ja Koja tegevusest.

Ed. Kindel'i teenistusjuubel

1. juulil tähistas oma 10 aastat kestnud teenistust ETK-s kaubandusnõuandja Eduard Kindel.

Juubilar sündis 27. veebr. 1905. a. Lõpetanud Viljandi Kommertsgümnaasiumi ja E. Ühistegelise Liidu ühistegevuskooli.

Astudes ETK teenistusse 1928. aastal, määrati ta ametisse kassasse, siis müügiosakonda. Vahetpidamata kestab teenistus ETK-s edasi toiduainetejaoskonnas kuni 1930. a. ja ETK Riisipere harukaupluse juhataja kohal kuni 1932. a. Vahepeal on ta Riisipere ühiskaupluse ärijuhi kohal, kust kutsetakse uuesti ETK-sse, juhutama Kurssaare harukontorit. Alates 1935. a. ETK kaubandusnõuandja.

Ühistegelikust kasvatustööst on Kindel osa võtnud ühistegevuskooli lektorina ja arvukate kursuste juhatajana kohtadel.

Otseste ülesannete kõrval on Kindel võtnud osa ka seltskondlikust tegevusest. Nii näeme teda ühiskaupluste Ärijuhtide Ühingu peasekretärina-juhatuseliikmena, Eraettevõtete Ametnikkude Koja täiskogu liikmena, kuuludes ühtlasi Koja haridustöö toimikonda.

Eraettevõtete ametnikkude palgaline puhkeaeg

O. HENDRIKSON, E. A. Koja peasekretär

Äride ja kontorite töökorralduse seaduse jõustumisega 6. mail 1938. a. avanes eraettevõtete ametnikel õigus seaduspärasele palgalisele suvipuhkusele. Nimelt õigus — sest enne mainitud seaduse kehtimahakkamist oli puhkus korraldatud vaid kokkuleppe või kombe kohaselt. Puhkeaeg, mis varem oli sageli olenev peremehe erilisest vastutulekkusest või tujukusest, on muutunud seaduspäraseks õiguseks. Ühel poolel on kohustus anda palgalist puhkust — teisel poolel õigus seda saada.

Sellelt seisukohalt nähtuna on ÄKT seadus üheks tähtsaks sellel teel, mida mööda kulgeb eraettevõtete ametnikkude töö- ja teenistustingimuste parandamine. See arenemistee on olnud eriti aeglane võrreldes füüsilistel tööaladel töötajate töötingimuste arenemisega.

Üks aasta ÄKT seaduse kehtivust on mitmeti õigustanud seisukohta, et eraametnikkude teenistusolusid korraldavad seadused on vajalikud alusena, millele rajanevad korrektsed, ausad ja selgepiirilised vahekorrad peremehe ning ametniku vahel. Selgus selles küsimuses tasub end teisel teel, tagades suuremat töövilljakust ning tõstes kogu ettevõtte kui majandusliku üksuse jõudlusvõimet.

Eriti puhkeaja küsimus on sellest ÄKTseaduse küsimuste grupist kaaluva tähtsusega. Sageli on kuulda väidet, et vaimsel alal töötamine on kerge töö, milline vastandina füüsilisele tööle pole kurnav ega väsitav. Siia lisatakse veel kontoritööde märksa lühem tööpäev. Teisest küljest on üldtuntud see fakt, et vaimne väsimus vajab palju kauakestvamat puhkust kui füüsiline väsimus. Ei ole ka sugugi haruldased vaimse ülepingutuse juhud, mille tagajärjeks küllaltki rasked tervisrikked.

Kuna meie tööolud ei ole liig suurel määral erinevad Rootsi töötingimustest, võiksid käsitamist leida mõningad illustreerivad andmed Rootsi Perso-

naal-Pensionikassa poolt teostatud uurimusest. Teatavasti on valdavam osa Rootsi eraametnikkonnast kindlustatud mainitud kassa vahendusel, mistõttu neile andmeile tuleb omistada teatavat kaalu. Kui võrrelda Rootsi üldrahvuslikku surevust vaimsel alal töötajate surevuse protsendiga, siis on vaimsel, intellektuaalsel, alal töötajate surevus vanuses 50—55 aastat suurem 10% normaalsest surevusest ja vanuses 60—65 aastat suurem 22% normaalsest surevusest. Kõrgemate ametnike juures on see arv veel suurem, sest siin on 60—65 a. vahel surevus 43% kõrgem normaalsest üldrahvuslikust surevusest.

Kui lahus töötingimuste ja tööintensiivsuse mõjust elueale vaadelda ametniku töövõimet teenistusaasta kestel, siis on siin samuti tähelepanevad kindlad reeglid, mis viivad meid välja puhkuse küsimusele. Igale kontori- või ärijuhil on praktilistest kogemustest teada, kui palju teguvõimsam, täpsem ja leidlikum on ametnik, kellele on võimaldatud veeta küllaldane puhkeaeg. Sellele praktilisele kogemusele põhjenebki komme, anda ametnikkonnale palgalist puhkust suvekuudel ja võimaldada nädalalõpu veetmist linnast väljas. Väga paljudes ettevõtetes, eriti nendes, mis omal alal sammuvad esirinnas, on selline komme püsinud väga kaua aastaid, kusjuures tavali- seks puhkeaja normiks on olnud kestvama teenistusvahekorra juures 1 kuu. Nähtavasti on tähelepanekud näidanud, et lühem aeg ei võimalda tõhusat puhkust. Ilma selleta aga ei suuda ametnik oma jõudlusvõimet tõsta maksimumini ja tema tööjõud saab vaid osaliselt ärakasutatud ettevõtte huvides. Et selline kord on aegade jooksul sisse juurdunud meie majandusel — sellest tuleb teha järeldus, et tööandjad (kui ka ametnikkond) on leidnud tema olevat otstarbekohase ja kasuliku.

Neil kaalutlustel tundus olevat loomulik, et ÄKT seaduse eelnõus, milline

välja töötati E. A. Koja poolt, leidis see puhkeaja määr fikseerimist nii kontori- kui äripersonaali suhtes võrdsest. Kaubandus-Tööstuskoja kui ka Ühistegevuskoja esindajate ettepanekul alandati Majandusministeeriumi komisjonis äriteenijate puhkeaja määra „vähemalt 2 nädalale“. Seejuures arvasid mainitud kodade esindajad võivat kinnitada, et nende ettevõtetes, kus maksab kombe kohaselt pikem puhkeaja määr, jääb see ka edaspidi kehtima. Sest kui oli seni peremehe huvides omada puhunud ja täie töövõimega ametnikku, miks siis ka mitte edaspidi. Seadus pidi olema mõeldud vaid „halbadele“ ettevõtetele, kes teistega konkureerivad töäjõudude arvel. Seda ebaloomulikumana tundub aga peale AKT seaduse kehtimahaakkamist, et väga mitmed soliidset ettevõtteid on redutseerinud oma ametnikkonna puhkeaja seaduse alammäärale — 2 nädalale. Vaevalt võib arvata, et nad soovivad omada puuduliku töövõimega ametnikke, pigemini tuleb sarnast sammu panna mõne ettevõtte juhi üliagarusele või lühiajalise majanduslikul alal tegutsemise arvele. Majandusalal aegade kestel väljakujunenud tavade muutmisega ei ruttu ettenägelik juhtkond kunagi kiirustama, sest näilik kasu on sageli petlik.

Kombekohaselt pikema puhkeaja kindlustamine ei ole mitte üksi meie ametnikkonna probleem. Rootsi uus üldine töövõtjate palgalise puhkeaja seadus, n. n. „Semesterlagen“, mis kehtib 1. juulist 1938. a., kindlustab puhkeaja alammäära aastas 12-le tööpäevale. Et enamus rootsi kaubandus- kui ka tööstusametnikke naudib pikemat puhkust, siis kavatsesi esialgu eriliikidele töövõtjaist fikseerida eripuhkeajad. Kuna see osutus aga nende liikide mitmekesisuse tõttu liiga tülikaks, jääd üldise seisukoha juure — ei tohi lühendada kombe alusel seni antud puhkeajaga. Sotsiaalministri poolt antud eeskirjade kohaselt on ametnik õigustatud saama sama pika puhkuse, kui sai „Semester-

lageni“ kehtimahaakkamiseni. Tülide korral läheb lahendus kohtu kätte, kes teeb kindlaks kohaliku kombe, võttes arvesse teenistuse liigi, teenistuse koha, ametniku vanuse jne. Kuna Rootsi seaduse alusel on iga teenitud kuu eest õigus saada 1 päev puhkust aastas, siis kombe alusel kindlaksmääratud puhkeaja vaste ühele kuule fikseerib kohus. Võib mainida käesoleva juures, et kasutuses olevail andmeil esineb sotsiaalministri selle seisukoha tõttu väga piiratud arvul kombeks saanud puhkeaja lühendamisi.

Et Rootsi tööandjad asetavad suure rõhu sellele, et nende teenistuses seisvate ametnikkude töövõime leiaks värskendamist puhkuse läbi, nähtub kollektiivlepingute eeskirjadest, milles määratakse, et palgalist puhkeajaga tuleb kasutada ainult puhkuseks ning on keelatud teha puhkusel olles palgalist tööd, ähvardusega kaotada puhkuse tasu. Seaduse kohaselt on keelatud ametniku puhkeajaga asetada ajale, mil tema raseduse tõttu või tööõnnetuse või professionaalhaiguse tagajärjel peab eemal viibima töölt. Seega taotletakse mitmekülgsete puhkeaja eeskirjadega üht ja sama sihti — töötaja töövõime uuendamist ja säilitamist puhkuse kaudu tema enda kui ka tööandja huvides.

Kuigi puhkeaja seadused kuuluvad sotsiaalseaduste liiki — ja nende kaudu antakse ühele poolele õigus ning teisele pannakse vastav kohustus, ei saa eitada nende juures teatavaid kompromissugemeid — mõlemad pooled lähtuvad heast tahtest korraldada ühise asja huvides palgalist puhkust selliselt, et oleks kindlaks määratud mõlemile vastuvõetav miinimum. Kuna selle määr aga tavaliselt on allpool optimumi, siis jääb viimane kommete, erikokkulepete ja kõige sagedamini ettevõtte huvide eest valvel oleva peremehe ära määrata. Seaduse ülesanne ei ole sel juhul mitte fikseerida puhkeaja optimumi, vaid tõkestada röövmajandamist.

Eesti eraametnikud Helsingis

Meie kutseühingute tegelased külastasid vennasrahva äriteenijate ja kontoriametnike kutseühingute liite, suuremaid äri- ja panganduskäifisi ning muid vaatamisväärsusi. Kõikjal lafke vastuvõtt.

22.—27. juunini s. a. korraldas Eraettevõtete Ametnikkude Koda oma valijaile ekskursiooni Soome, sealsete vaatamisväärsustega ja Soome ametnikkude ja äriteenijate kutseühingutega tutvumiseks. Matkast võttis osa kokku 70 isikut, neist 32 Tallinnast, 13 Tartust, 7 Rakverest, 4 Viljandist, 4 Pärnust, 2 Narvast, 2 Petserist, 2 Haapsalust, 2 Kärddlast, 1 Võhmast ja 1 Põlvast. Ekskursiooni juhtisid koja peasekretär O. Hendrikson ja nõunik-sekretär V. Tehve. Ekskursioonist võttis veel osa Koja abiesimees ja Ä. K. L. esimees K. Tammer ja Koja täiskogu liikmed J. Laksberg (Petseri) ja J. Kasak (Tartu).

Sõit Tallinnast algas 22. juuni õhtul, pärast seda kui a.-l. „Suomi“ oli oodanud terve tunni Tartust, Viljandist ja Rakverest saabuvaid reisijaid. Peale mõnetunnilist meresõitu vaikse Soome lahe pinnal, saabuti Helsingi sadamasse kell 2 öösi. Vastas oli Soome-Rootsi Kontoriametnikkude Liidu sekretär hr. R. Nordin. Ametlikud tutvustamised, käepigistused, selle järgi rühmiti öökorterisse siirdumine.

OTK-s.

Jaaniõhtupäeval, 23. juuni hommikul, osa ekskursiooni asus vaatlema ühistegelisi ettevõtteid varustava keskuse OTK (sama, mis meil ETK) peakontorit, milline asub 9-kordses tornitaolises ehituses Helsingis. Lahke ja jutukas juht viib meid liftiga kohe üles ehituse katusele, kust avaneb kaunis vaade lähemale ümbruskonnale ja Vanta jõe suudmele, kohale, kus on Helsingi sünnipaik. Moodsa linna nõudmised aga olid suuremad, kui seda pakkus Vanta jõe suudmeala ja meie näeme Helsingit laiendamas ennast teises suunas. OTK peakontori lähedal asuvad mitmekordsed massiiv-ehitused on

OTK tööstusettevõtteid: riiete-, jahu-, kohvi- jne. tööstused. Sealsamas kõrval on kohe ühistegelise suurettevõtte Elanto peakontor ja tehased. Soome ühistegeline omatööstus on läbi teinud tähelepanud arengu.

OTK suurkätitsi kontorihoone katusest vaadates

Peakontori hoone ülemisel korral on moodne kaubateaduse laboratoorium, suur, valgusrohke ja moodsaimate töövahenditega sisustatud tööstuse- ja kaubasaadusi uuriv ja kontrolliv asutis. Seal analüüsitakse kõik OTK tooted ja muud kaubasaadused, määratakse kauba mihus ja uuritakse, kas ühes või teises tootes ei kasutata võltsimisi. Sumisevate elektriaparaatide, katseklaaside ning keedukolvide vahel askeldavad lahked seletusi andvad valgekitlimehed, kes rakendavad oma teadmisi kaubatarvitaja hüvanguks.

Järgmisel korral asub OTK nõukogu koosolekute saal — moodsa sisustusega, poleeritud laudade poolkaarelised blokid, erikohad koosoleku juhatajaile, nõukogu esimehele, protokollijatele-kiirkirjutajaile ja ajakirjanikele. Seintel OTK juhtide portreed. Kõikjal maitsekas ja tagasihoidlik joon. Nõukogu istungi saali kõrval kohe loengute saal,

kaunistatud väikeste peakontori ja te-
haste mudelkavanditega.

OTK on oma teenijaskonna toit-
lustamise probleemi töö ajal lahenda-
nud eeskujulikult. Selleks on olemas
eriline köök ja ruumikas söögisaal, kus
ametnikud võivad saada mõistliku hin-
naga hommiku-, lõuna- ja õhtusööke.
Ametnikele, kes oma teenistuses ei ole
veel saavutanud küllalt kõrget palga-
tasut, annab OTK lõunad tasuta. Kõik-
jal valitseb pümlik puhtus ja maitse-
kus dekoratsioonis.

Kontoriruumid on töö hügieeni-
liste nõudmistele täiesti vastavad.
Silmatorikavalt palju klaasi akendena
ja vaheseintena ja kunstliku ning loo-
muliku valgustuse jaotus on hea. Ehi-
tustehniliselt otstarbekas liikuvate
klaasvahaseinte ja muude esemete ruu-
miline asetus tagab ametnikele suure-
ma töötõhususe. Antud seletusist ilm-
neb, et kogu keskasutise kontoris töö on
käitismajanduslikult hästi
organiseeritud ja otstarbekas
tööjaotus, ratsionaliseeritud töömeto-
did, mehaniseerimine, nii palju kui see
on võimalik ning vajalik, ütlevad vaat-
lejaile, et see on moodne kontor.

Midagi ei jäta soovida ka teadete,
isikute ja esemete liikluse korraldus.
9-kordset kontorihoonet läbistavad
kaks lifti, üks on alaliselt liikuv ahel-
lift, kus ühel ja samal ajal üles ja alla
liikuvad lahtised liftikabiimid võimal-
davad ametnikul sõita ükskõik mitmen-
dale korrale majas. Dokumentidele,
arveraamatutele ja muile kontoris ka-
sutatavale esemele on eriline väike
lift. Teadete liikluse eeskujulikkuse ta-
gab tihe telefonide võrk. Selletõttu ei
ole seal märgata ka ametnikkude edasi-
tagasi jooksmist, nagu seda tihti võib
näha meie suuremates kontorites. Mu-
gav on vaadelda kontorit, kus hea töö-
meeleolu ja tagasihoidliku tööpinge juu-
res on püütud vältida asjatut tööjõu ja
aja kulutust.

POHJOISMAIDEN YHDYS- PANKKI.

Pohjoismaiden Yhdyspankki on suu-
ruselt ja läbikäigult teine pank Soo-
mes. Suurima Soome panga au kuulub
Kansallis Osakke Pankkile. Pohjois-

maiden Yhdyspankki omab moodsaima
pangamaja Helsingi südalinnas, mille
maht on 60.000 kuupmeetrit ja mille
ehitus läks maksma 30 miljonit Soome
marka. Peapangas töötab üle 300 amet-
niku ja pangal on provintsis 100 fi-
liaali.

Peapanga operatsioonisaal
on eeskujulik ja avar. Kõikjal on mär-
gata esinduslikku joont. Saalile annab
erilise imposantse ilme põrandal, pul-
distikus ja mujal kasutatud roheline
Rootsi Kolmördeni marmor. Operat-
sioonisaalis on ametnikkude asetus
puldi taga läbi viidud frontaal-
süsteemis. Klient oodates puldi ta-
ga leiab ametniku istumas otse oma
vastas luugi ees. See võimaldab amet-
nikule omada pidevalt selget ülevaadet
oma töövälja ja ootavate klientide üle,
vastandina meie pankadele, kus amet-
nikud istuvad küljega kliendi poole ja
viimasega mõtteid vahetades kaotavad
ülevaate oma töölaust. Frontaal süs-
teem tundub olevat soliidsem, viisakam
ja esinduslikum.

Operatsioonisaalis suurema töökoor-
matise laudade ja üksikute osakondade
vahel on dokumentide lähetamiseks
ühest kohast teise sisse seatud toru-
posti seadeldised, mis tööta-
vad elektromagnetilisel ja imeva-õhu
põhimõttel. Dokument või teatis ase-
tatakse tuubi, millele ametnik saate-
koha märgib arvude kombinatsioonina.
Keskjaama viib neli toruposti metall-
voolikut — A, B, C, D. Ametnik ase-
tab tuubi teatega metalltorusse, hetk
hiljem on tuub toruposti keskjaamas,
kus teda haarab elektromagnetiline
käsi, milline loeb tuubile märgitud
kombinatsiooni ja saadab teda õiges
suunas edasi. Tuub läbib kõik jaam-
ad senikaua, kuni tuleb jaam, mille
võti sobib tuubi kombinatsioonile. Sel
puhul sulgeb haak tuubile tee ja tuub
väljub avausest temale määratud saa-
tekohta.

Pangal on oma trükikoda ja
muuseum. Muuseumis leidub panga
(sis veel Nordiska Aktsiebank) esi-
mene bilanss aastast 1862, oma välja-
antud rahasid, igat liiki valerahasid,
teraviku- või nõelsüsteemiga vanu kir-
jutusmasinaid, arvelaudu, arvutusma-
sinaid ja muid panga ajalooga seoses-

olevaid vanu väärtesemeid. Trükikojas trükitakse rõhuv enamuse pangale tarvilikke trükitooteid, igasuguseid vormulaare, kaarte ja plankette. Peapanga trükikoda varustab ka kõiki filiaalidele.

Pangal on eeskujulikud tulekindlad seifid nii oma jaoks kui ka klientide väärispaberite ja -esemete säilitamiseks. Raudbetoonseinad, tuhandeid kilosid kaaluvad seifide terasüksed ja alabine hoolas valve tagavad hoiule antud esemete suure kindluse. Panga klientidele on seif eraldi, sisaldades mõnetuhandele abonendile panipaiga. Panga väärtspaberite depoo omab 2 miljardi Smk. eest väärtusi.

Märkimist väärib veel panga suurepäraselt süstematiseeritud ja korraldatud arhiiv panga keldris, mis tegelikult on aga arhiivi ja gaasikaitsevarjendi kombinatsioon. Siin-seal riulite vahel on mägata tsilindritaolisi õhukurne. Panga kontoritöö on äärmiselt mehaniseeritud. Kõikjal leidub igasuguseid masinaid kirjutamiseks, arvutamiseks, paljundamiseks, kopeerimiseks jne. Notariaal-osakonna väärtspaberite arvepidamiseks on läbi viidud kartoteegis Viscard süsteem.

Peale muu on pangal oma suur telefonikeskjaam, kogukas raamatukogu, eeskujulik köök söögisaaliga, pehme sisustusega moodne klubituba, päikesepoolne palkon lamamistoolidega ja valgest kahhelkivist toalettruumid. Panga kõige kallim ja kaunim ruum on nõukogu istungisaal. Seintel poleeritud vineer, maalid. Vaibad, lauad ja toolid — kõik nagu kunstiteosed.

Nüüsusena saame ülevaate pangast, mille aastabilanss on 4.614.160.740,32 S. marka. Panga hoiusummad on 2.738.000.000, varukapitalid 215.000.000 ja 1938. a. puhastulu 46.122.128,13 Smk.

SUOMEN LIIKETYÖNTEKIJAIN LIITTO (SLTL).

Soomes on mitmeid äriteenijate ja kontori ametnikkude kutseühingute liite. Nendest kõige suurem on Soome Äriteenijate Liit (SLTL) liikmete ar-

vuga 5000. Meie ekskursioonist osavõtjad kutseühingute tegelased tutvusid tähendatud ühinguga. Ülevaate andsid liidu sekretär hr. Janne Hakulinen ja instruktor A. Happonen. Ühingu esimees on sotsiaalminister K. Fagerholm.

SLTL on viimastel aastatel arenanud oma tegevuse laiemaks kui naaberliidud, millised erinevad SLTL-st oma kutseühingude kaitsmise meetodite ja maailmavaatelise platvormi poolest.

Osa E. A. Koja ekskursioonist osavõtjaid
Helsingis

SLTL püüab konkreetsete vahenditega, organiseerimisega, kollektiivlepingute sõlmimisega ja kokkulepetega parandada liidu liikmete palgatasu. Teised äriteenijate liidud sellevastu kasutavad teisi teid äriteenijate olukorra parandamiseks, esitades parlamendile tööaja, töölepingu ja puhkeaja seaduse eelnõusid jne.

SLTL kuulub praegu 110 - kutseühingut umbes 5000 liikmega. Neist on müüjaid (1938. a. järgi) 3339, kontori ametnikke 430, laoteenijaid 452, väljavedajaid-autojuhte 215 ja muid 381. Liidu liikmeskonna moodustavad 70% ulatuses ühistegeliste ettevõtete äriteenijad ja ametnikud. Liit on töandjatega palgaolude parandamiseks sõlminud 61 kollektiivlepingut, mis hõlmab 5977 palgateenijat. Liidul on oma fondid haiguse, töötuse, surma, stipendiumi, õppereisude ja muude ürituste puhuks.

Kindlustusametnikkude töö- ja palgaolud vajavad parandamist

Teistest eraametnikkudest erinevad kindlustusametnikud oma iselaadiliste töö- ja palgaolude korralduse poolest. Üldiselt peab tähendama, et see liik eraametnikke Eestis, peale arvuliselt tähtsusetu vähemiku, on väga kasinasti tasutud tööjõud, mis kahtlemata ei tule kasuks kindlustusandusele enesele ja teiseks ähvardab kallutada nõrgema iseloomuga ametnikud õigelt ja soliidset teelt kõrvale.

Kindlustusseltsides on tähtsamaks ja juhtivamaks isikuks tavaliselt inspektor. Meie seltsides on peamiselt üks inspektor, kes saab kindlat palka ja peale selle mõnesuguseid eritasusid. Kuid ka tema on seotud teatud normiga, mida temale alluv ametnike võrk peab kuu jooksul teostama. Mõnes seltsis on veel abiinspektorid, kuid nende olukord on juba pisut halvem ja tegelikult ei erine nad väga palju tavalistest instruktoritest, kuigi nende ülesanded mõnes suhtes on ulatuslikumad.

Järgmine järk kindlustusametnikkudest on instruktorid, kellele allub tavaliselt terve rida agente. Instruktorid on palgatud ametisse tavaliselt väikese fiksumiga kuus, milline kõigub seltsides 60—70 kroonini. Instruktor ripub oma tööga kogu aeg teatud normi küljes. Kui tema alluv ametnike võrk ei teosta seltsi juhatuse poolt kindlaksmääratud tööhulka, siis kompenseeritakse see mitmel viisil või tavaliselt võetakse palgast maha. Juhumil, kui instruktori palgast teinekord otsekohe maha ei arvestata, siis lastakse tal töötada edasi selles lootuses, et kindlustustehingud tulevikus kasvavad. Kui aasta lõpul leitakse, et ta ei suuda siiski tarvilisem määral kindlustusi hankida, siis tehakse temaga lõpuarve ja arvestatakse igal kuul antud täispalgast maha see osa, mis inspektor pidi vähem saama, kuna ta ei

teostanud omale võetud normi (näiteks hankida 10.000 krooni eest kindlustusi kuus). Nii satuvad instruktorid raskustesse sageli sääraselt, ilma et nad selles ise oleks teadlikud. Teiseks on neil alaline häda neilt rahanõudvate agentidega, kellega võib instruktoril pahatihti tekkida suhted enese kahjuks. Lõpuks peab ju instruktor kõige tema valduses oleva raha eest vastutama.

Kõige raskem olukord on kahtlemata agentidel, keda püütakse ekspluateerida nii palju kui võimalik. Tavaliselt antakse neile 20 promilli kindlustamise summast, kuid teine kord võib mõni instruktor ka vähem anda, kui agent on alles noor ja algaja. Väärnähteid leidub sel alal küllaldaselt. Agentideks hakkavad tavaliselt isikud, kel pole antud silmapilgul enam erilist peale hakata. Osa on koondamiste või muudel põhjustel oma töökohtadelt vallandatud. Kuid on ka teisi juhtumeid, kus ajalehes kuulutatakse, et suurem ja soliidsem ettevõtte või kindlustusselts vajab kindlapalgalist haritud tööjõudu. Noored inimesed ja sageli tütarlapsed tulevad gümnaasiumitest ja lähevad siis kuulutuse järelle kohta vaatama. Selgub kahjuks, et kindlapalgalisele kohale ei võeta, vaid öeldakse, et selts peab nägema enne teie töövõimeid. Kindlustage enne oma sugulased, lähemad tuttavad ja sõbrad ning arendage uusi sidemeid, siis alles vaatame, kas meie teid saame kindlale palgale võtta.

Uustulnukad alustavad tööd suurte lootustega, kuid väikese teenistuse tõttu tuleb tal peagi rahast nappus kätte. Paratamatult tuleb tarvitada seltsi raha teadmise, et hiljem panakse see tagasi. Seltsiga tekib saldo, selts laseb agendi rahulikult edasi töötada ja kui ta oma ringkonna on põhjalikult läbi töötanud ja uusi enam ei

1938. a. sai liit liikmemaksu Smk. 375.601, mis teeb liikme kohta aastas ligemale 78 Smk. (Eesti rahas Kr. 6.31 aastas).

SLTL omab moodsa kartoteegiga ja muude mehaaniliste vahenditega sisustatud büroo. Palgalisi alalisi tööjõude on 5.

leia, siis on paras aeg temaga teha lõpparvet. Tihti on tulemus see, et kohtuteel hakatakse agendilt puuduolevat summat sisse nõudma.

Eriti raske on töötada tulekindlustuse alal, kus agent saab 2000-krooniliselt kindlustuselt ühe krooni või 60—70 senti. Selliste summade kasseerimisel tuleb sageli saldo hiljem agendi kahjuks, kuna olukord sunnib teda saadud raha oma isiklikuks otstarbeks kulutama.

Üldiselt on agentide pere väga liikuv. Iga agent, kes saab vähegi parema koha, püüab selle elukutse jätta unustusse ja siirduda uuele kindlamale alale. Peale selle on seltside vahel tekkinud isegi teatav must nimekiri ebasoovitavate agentide suhtes. Sellega tahetakse takistada nende siirdumist teiste seltside teenistusse.

Suureks raskuseks on agendile veel see, et elukindlustuse provisiooni ei saa agent korruga kätte, vaid tal tuleb kindlustatu juures käia aastas neli korda, kuni see oma paarkümmend krooni ära tasub. See kõik võtab aega ja pulveriseerib jällegi saadud raha väikesteks summadeks.

Kindlustusametnikkudel nõutakse sageli garantiid teatud summa ulatuses. Oma tuttavatelt või sõpradelt saadud kindlustuste vastu saadakse garantii ja võib tekkida olukordi, kus kindlustusametniku sugulase või tuttava talu ähvardab kaotsimineki garantii katteks. Selliseid juhtumeid on küllalt olnud. Neid vealuseid kaljusid, kuhu kindlustusametniku teenistuslaevuke võib pörgata, on palju ja sageli satuvad raskustesse just heatahtlikud ja ausad inimesed, kes teiste hädadele on kaastundlikud. Olles otsekohene, peab sealjuures märkima, pole ülalkirjeldatud töötingimused ka kindlustustegevusele enesele kasulikud. Kui näiteks äsja keskkooli lõpetanu agendi tuttavad lasevad end kindlustada selle teadmiseiga, et nende sugulane või tuttav saab koha ja kui hiljem siiski selgub, et ta kohta ei saanud, siis tekib pettumus ja inimesed võivad isegi kindlustuse katkestada. Kindlustustegevus ise võib selle tõttu sattuda ebastabiilsesse valgusse.

Helsingis parlamendihoone trepil

Meie kindlustusolude tervendamiseks oleks vaja kõige pealt, et seltside juhatused alaliselt kontrolliksid, kuidas ja millistes tingimustes neile alluvad ametnikud töötavad. P.-A. Ühendriikide, Rootsi ja Soome eeskujul, kus kindlustustegevus tõesti on arenenud kõrgele tasemele, tuleks ka meil luua kindlapalgaliste ametnikkude kadder, kes võiksid täie rahu ja kindlusega oma tööd teha ega pruugi alaliselt sõltuda teatud normidest ja muudest hädahohtudest. Kindlustusametnikud töötavad kindlustuse mõttearendamiseks ja propageerimiseks ka sel juhul, kui nad kindlustust ei saavuta. Seda tehtud tööd ei hinda meil aga keegi. Kui agent kindlustust ei saavuta, siis on tema vaev maha visatud, kuigi see inimene, kellele selgitustööd tehti, sai kindlustuse mõttest täielise ülevaate ja võib olla mitmesugusel muudel olulistel põhjustel jättis kindlustuse tegemata, milles sageli agent kuidagi viisi süüdi pole.

Kui praegust süsteemi püütakse sellega põhjendada, et kindla palga juures keegi enam midagi teha ei viitsi ja kindlustused arvult kohutavalt vähenevad, siis näitavad teiste maade kogemused ja andmed seda, et kindlustustegevust nende meetoditega on võimalik arendada palju kõrgemale, kui meil ja selle juures kasutatakse paremini tasutud kindlapalgalist tööjõudu, kes kunagi oma firmale häbi ei pruugi teha.

Kui meil vastavad uuendused teostatakse, siis on selle tulemuseks ka as-

jaolu, et inimesed hakkavad üldiselt parema pilguga vaatama kindlustamisele ja üldine edu sellel alal tasub väljaminekud kõrgemate palkade osas. Sealjuures ei tohi aga unustada seda, et tuleb selekteerida ka tööjõude ja võimaldada neile välismaade eeskujul põhjalikumalt omal kutsealal õppida. Eesti kindlustusasjandusele ei tule ka suks see, et agentidena inimesed püüa-

vad kindlustusseltside teenistust harastada kui ajutist teenistust, kui hädaabitööd. Meil tuleb püüda vabaneda sellest mentaliteedist, et kindlustuse tegemine kindlustatule on n. ö. „augu pähe rääkimine“. Pisut kindlumas olukorras on kindlustusseltside kontori-ametnikud võrreldes kindlustusseltside välistegelastega.

M.

Haiguskindlustus ja eraasutuste ametnikkond

Aug. Gustavson,

Rahvusvahelise Tööstööbüroo korrespondent Eestis

(Järg.)

Vabatahtlik haigusekindlustus. Daani. Daani sotsiaalkindlustuse süsteem on teiste maadega võrreldes omapärane. Kõige pealt — ta hõlmab kõiki palgalisi ja ka iseseisvaid vähevaralisi kodanikke, vaatamata nende töö- ja kutsealale. Sotsiaalkindlustust normeerib 1933. a. n. n. sotsiaalkindlustuse üldseadus, mille alusel on teostatud kindlustamine, osalt vabatahtliku-, osalt sündkindlustuse põhimõttel, kõikide sotsiaalsete riskide vastu. Riigi- ja omavalitsuste juuremaks sotsiaalkindlustusele on siin rahvaarvuga võrreldes suurem kui üheski teises Euroopa riigis. Nii kannab riik (ja osalt omavalitsus) täies ulatuses kõik vanadusekindlustusega seotud kulud ja väga suure osa haiguse-, invaliiduse-, tööpuuduse jne. kindlustuse kuludest.

Haiguskindlustus on vabatahtlik ja teostatav igale palgalisele ning üldse vähevaralisele 14—60. eluaastani (60. a. alates on igal vähevaralisel õigus riiklikule vanadusepensionile). Iga 3. a. järgi määrab sotsiaalminister tulu- ja varandusepiirid isikutele, kellel on õigus saada haigekassade täisliikmeks. Praegu on see õigus pealinnas piiratud aastatuluga Dkr. 4200.— ja teistes linnades Dkr. 3600.—.

Haigusekindlustus toimub valitsuse poolt tunnustatud haigekassades. Nende tegevus allub riiklikule kontrollile. Haigusekindlustuse kuludest ei võta tööandja osa, kuid riik maksab omalt poolt Dkr. 2.— iga liikme eest aastas,

lisaks sellele kannab $\frac{1}{4}$ või raskemate haiguste puhul $\frac{2}{3}$ iga haigekassaliikme ravikuludest. Kõikides riigi- ja omavalitsuse haiglates on haigekassaliikmetel soodustatud tariifid, mõnel juhul kuni 50% madalamad harilikust. Kui haigekassaliige vaesuse tõttu ei suuda maksta oma osa haigekassamaksudest, on omavalitsus kohustatud seda tasuma tema eest. Haigekassamaksud ei ole võrdsed, vaid iga haigekassa määrab seda olenevalt ikassa väljaminekutest. Üldiselt — mida suuremad on haigekassad, seda odavam tuleb neis kindlustamine.

Haigestumise puhul saab haigekassaliige 4. haigusepäevast arvates rahalist toetust, mis võrdub $\frac{2}{3}$ tema palgast, kuid mitte alla 40. ööri ega üle Dkr. 6.— päevas. Õigus abirahale on ainult neil, kes enne haigestumist olid vähemalt 6 nädalat haigekassaliikmeks. Abiraha makstakse maksimum 26 nädalat aastas. Naisliige saab sünnituse puhul 2 nädalat enne ja 4 nädalat pärast sünnitamist haiguseabirahale võrdset toetust. Haigekassa võimaldab ka kindlustatule ja tema alla 15. a. vanuse lastele haiguse puhul prii ravi.

Kuigi haigusekindlustus Daanis on vabatahtlik, on see siiski siin väga levinud ning pea kõik palgalised kasutavad kindlustamise õigust.

R o o t s i. Rootsis on vabatahtlik haigusekindlustus korraldatud 1931. a. seadusega ning on teostatav igale kodanikule 15.—40. eluaastani. Haige-

kassadel on õigus tõsta vanadusepiiri 50. eluaastani. Haigekassal peab olema vastava riikliku asutise tunnustus ning ta allub kontrollile. Haigestumise puhul on kindlustatul õigus saada haigekassalt ravi, mille eest tal siiski tuleb maksta $\frac{1}{3}$. Haigekassadel on õigus, kui rahaline olukord seda võimaldab, vähendada kindlustatu peale langevat kulude osa. Ravi aeg ei ole üldse piiratud seadusega, kuid õigus sellele omandatakse pärast kahekuulist haigekassaliikmeks olemist. Rahalist toetust antakse alates 3—7. päevast pärast haigestumist. Rahaline toetus kõigub 50. öörist kuni Rkr. 6.— päevas, olenevalt sellest kui kõrget liikmemaksu maksab haigekassale kindlustatu.

Haigusekindlustusekuludest, tööandja ei võta osa, kuid riik ja omavalitsus toetavad haigusekindlustust kokku umbes 50% ulatuses liikmete enda poolt maksetavatest summadest. Õigus ravile on ka kindlustatu perekonnaliigetel ning ravile ja abirahale sünnitamise puhul naisliikmetel.

Haigusekindlustus on Rootsis märksa vähem levinenud kui Daanis.

S o o m e. Soome vabatahtlik haigusekindlustuse süsteem põhjeneb 1897. a. seadusele. Üldse on Soomes haigusekindlustus halvasti korraldatud ning võrdlemisi vähe levinenud ja valitsuse ringkondades on praegu kavatsusel laiaulatusliku sundkindlustuse süsteemi elluviimine. Haigekassad alluvad oma tegevuses riiklikule kontrollile, kuid nad ei saa riiklikku toetust. Küll aga toetavad paljud tööandjad haigekassa-

sid, mis tegutsevad nende tööstuste piirkondades. Riigi toetuste puudumise ja tööandjate poolt võrdlemisi vähe antava toetuste tõttu on ka haigekassade võimalused liikmete toetamiseks ja abistamiseks võrdlemisi väikesed ning seepärast on uue sundkindlustuse elluviimine palgaliste poolt väga oodatud.

*

Lõpetades lühikest ülevaadet haigusekindlustuse kohta võiks kokkuvõttes märkida järgmist. Vabatahtlik kindlustamise moodus on oma aja äraelanud ning riikide arv, kus see veel esineb, väheneb järkjärgult. Vabatahtlik moodus on enam-vähem efektiivne ainult seal, kus riik seda suurte summadega toetab. Teisiti hõlmab ta vaid väheseid ning ei suuda seepärast oma ülesandeid täita.

Edasi võime märkida, et on oma aja äraelanud n. n. professionaal-haigekassad ning neid asendatakse piirkonna üldkassadega kuna viimased on palju elujõulisemad kui väikesed, ainult teatud erikutealal töötavaid isikuid koondivad kassad. Ning lõpuks võime haigusekindlustuse viimase aja arengut jälgides tähele panna haigusekindlustuse mitte ainult horisontaalset, vaid ka vertikaalset arengut. S. t. haiguskindlustuse alla arvatakse järkjärgult ikka uusi, kõrgemapalgalisi tööalasid ja ameteid ja seda just kõrgemapalgaliste enda soovil ning nõudel. Eriti on see tendents põhjendatud ja õigustatud madala elustandardiga maadel.

Lõpp.

Usaldusmehed

Hooaja algusega tuleks äriteenijate ja eraametnikkude kutseühingutel hakata mõtlema usaldusmeeste võrgu sisseadmisele ja selle arendamisele. Kutseühingu juhatus koosneb tavaliselt 5 või enam liikmest. Kutseühingu tegevuses on palju momente, kus ühingu juhatuse jõud üksi ei jaksa kõiki sellele asetatud ülesandeid täita. Sellejuures võib tekkida olukordi, kus juhatust aastäidkoosolekutel teravasti arvusta-

takse, ilma et arvustajad lähemalt tungiksid ühingu tegevuses ilmumud puuduste põhjustesse. Ühingu tegevust suudab juhatus omal jõul juhtida ainult sel korral, kui ühingu või selle osakonna liikmete arv on võrdlemisi väike. Kui ühingu liikmete arv kasvab üle 50, siis tavaliselt seniste kogemuste järele on vaja ühingu tegevuse arendamiseks uut organi juhatusele abiks. Selliseks abiorganiks on usaldusmeeste instituut.

Usaldusmehed moodustavad õieti ühingu selgroo ja kondikava, millele rajaneb ühingu tegevus.

Kui kutseühingus otsustatakse kutseada ellu usaldusmeeste võrk, siis tekib kõige pealt küsimus, kes kõlbavad usaldusmeesteks. Usaldusmees peab olema täiesti teadlik ühingu liige. Tal peab olema, nagu nimi juba ise ütleb, ühingu liikmete usaldus ja teiselt poolt ka ühingu juhatuse usaldus. Ta peab tundma põhjalikult kutseühingulist liikumist, selle põhimõtteid ja tegevusning võitlusvahendeid. Usaldusmees peab olema teadlik oma ühingu põhir kirjast ja üldse kutseühingute sotsiaalpoliitilisest programmist. Samuti peab ta olema teadlik kutseühingute liidu ehitusest ja ülesannetest, Eraettevõtete Ametnikkude Koja struktuurist, ülesannetest ja tegevusest ning E. A. Koja ja kutseühingute koostööst. Need teadmised on kõik hädavajalikud selleks, et usaldusmees võiks edukalt omale võetud ülesandeid täita ja omalt poolt teha töökohtadel selgitustööd ka nende kaasteenijate hulgas, kes neis küsimusis pole täiesti teadlikud.

Usaldusmeeste võrgu ülesanne on väga mitmekesine. Usaldusmehe tähtsamaks ülesandeks on esmajoonel uute liikmete toomine oma kutseühingusse. Selleks peab ta olema teadlik isikliku kutseühingulise selgitustöö viisidest. Kannatlikkus teisiti mõtlejatega on kutseühingulise selgitustöö tegemisel usaldusmehe esimeseks vooruseks. Ta peab olema nagu sõber kõikidele oma kaastöölistele ja nende seas omandama autoriteeti. Siis on ta selgitustööl mõju. Usaldusmees peab oskama kutseühingute tähtsust ja paratamatut vajadust oma kaasteenijatele kõige lihtsamal ja kujukamal viisil selgeks teha. Erilist tähelepanu tuleb tal pöörata uutele teenijatele. Õpetades neile oma töökohas valitsevat olukorda, uusi nõudeid ja tööviise, muutub usaldusmees kohe uustulnuka sõbraks. Usaldusmees peab olema varustatud selle juures vastava värbamismaterjaliga, lühidate kutseühinguliste selgitusbroschüüridega. Kutseühingu soovivalduste lehed on ilmingimatult alati usaldusmehele vajalikud, et ta võiks vastava eeltöö järele kohe uue liikme ühingusse tuua. Usal-

dusmeeste võrgu sisseseadmisel võib toimida mitmel viisil, vastavalt olukorrale. Usaldusmeeste võrku võib koostada vastavalt töökohtadele kui ka elukohtadele. Tavaliselt tehakse seda töökohtade järele. Parajaks normiks ühele usaldusmehele on kuni 15 oma kaastöölist. Kui usaldusmehi jätkub, võib ühele usaldusmehele antud kaastööliste arv veelgi väiksem olla. Mida väiksem on see arv, seda põhjalikumalt suudab usaldusmees oma ülesannetes süveneda ja korralikult oma kohustusi täita.

Kutseühingu huvides on, et tal oleks igas töökohas üks usaldusmees. Usaldusmehe ülesanne pole hoolitseda ainult uute liikmete eest, vaid ka organiseeritud teenijate eest. Selleks tuleb usaldusmehel kasseerida sisse liikmemakse. Liikmemaksude laekumine on kutseühingute tähtsamaid tuluaallikaid. Kui liikmemaks on mitmel korral jäetud tasumata, siis on inimesel kahju korraga palju raha välja anda ja selline liige võib ühingust välja langeda just sellepärast, et temalt pole õigel ajal liikmemaksud sisse kasseeritud. Ühingu laekur juba füüsiliselt ei suuda alati iga liikme järele valvata, et see oma maksud korralikult tasuks. Sellega on usaldusmeeste võrk nagu nägematu noot, mis peab hoidma koos ühingu pere. Usaldusmees kontrollib liikmeraaamatuid ja võtab vastavate kviitungite või sellekohaseid marke liikmeraaamatusse kleepides liikmeraha vastu. Margid antakse allkirja vastu usaldusmehele välja, kes hiljem kasseeritud liikmeraha annab üle ühingu laekurile. Selline süsteem on laekurile suureks abiks. Usaldusmehel tuleb kontrollida alaliselt ühingu liikmete aadresse. Palju sekeldusi ja arusaamatusi tekib ühingutes just selle tõttu, et liikmed ise ei teata oma elukoha muutusest. Usaldusmees peab alati teatama, kui tulevad uued kaasteenijad, kust nad tulid, töökohad ja elukohad ning samuti lahkuvate kaasteenijate nimed ja töökohad. Ühingu sekretär annab ühelt töökohalt lahkuva liikme uuel töökohal töötavale usaldusmehele üle. Sellega on ühingu liige alatiselt ühingu usaldusmeeste võrgu hoolitsemise all. Kui uuel töökohal pole ühtegi organiseeritud teenijat, siis tuleb vaadata, kas mitte sinna tööle asunud ühingu liikmest enesest ei saaks

usaldusmeest, kes seal võiks teha kutseühingulist selgitustööd.

Ühingu usaldusmees on vahetuks sidemeks ühingu juhatuse ja töökoha vahel. Ta peab teatama kõikidest tähtsamatest sündmustest töökohas. Muretsema teateid palkade, nende muutuste, vallandamiste, nende põhjuste ja teiste asjaolude kohta. Võimaluse korral püütagu tööle paigutada oma töötuid liikmeid. Usaldusmeeste kaudu on võimalus teostada ka vabade töökohtade kontrolli oma ühingu tegevuspiirkonnas. Töökohtade vahetalitus ühingu kaudu on olulisemaks vahendiks, mille kaudu ühing suudab liikmeid ja organiseerimatuid enese külge siduda. Eriti tuleb usaldusmeestel pöörata töökohal tähelepanu just noortele õpilastele ja nende kaitsele, sest neist tulevad tulevikus võib-olla väärtuslikud ühingu liikmed. Ta peab oskama neile anda vajalikku nõu töökaitse ja sotsiaalpoliitilisel alal. Vajaduse korral tuleb muretseda selgust ühingu juhatuselt. Kõik usaldusmehe poolt antavad andmed peavad vastama tõele ja olema võimalikult õiglased ja erapooletud, et ühingu juhatusel oleks täieline pilt töökohal valitsevatest oludest.

Usaldusmees peab olema ka uute äride ja kontorite töötervishoiu määruste järele valvajaks, et neid korralikult täidetakse ja nende rikkumistest teatama viibimatult ühingu juhatusesse.

Usaldusmees peab olema ka esimeheks vahemeheks töökohal tekkivate arusaamatuste puhul selle eest, et kaasteenijate ja eneste poolt tööjuhtide vahel valitseksid normaalsed suhted.

Eraametnike lahkumine Helsingist

Eeltoodust selgub, milliseid tähtsaid ülesandeid tuleb usaldusmeestel täita. Et usaldusmehed oma ülesandeid suudaksid lahendada, selleks tuleb neid vastavalt ette valmistada. Selleks korraldatakse usaldusmeestele sellekohaseid pikemaajalisi kursuseid või täiendavad loengud eriküsimuste kohta. Tähtsamate seaduste ja määruste ilmumise puhul on alati vajalik usaldusmeeste koosolekule kutsuda vastav asjatundja kõnelema. Ühingu usaldusmeeste koosolekud korraldatakse ka tavalises korras teatava vaheaja järele, kus usaldusmehed esinevad oma aruannetega töökohtadelt või juhatus omalt poolt annab uusi juhiseid ja näpunäiteid edaspidiseks tegutsemiseks.

Kui eelkirjeldatud alustel on usaldusmeeste võrk tegevusse rakendatud, siis on sellel ühingu elus märgatavalt soodsaid tulemusi ja kutseühingud eeloleval tegevusaastal peaksid võtma kaalumisele usaldusmeeste järjekindla tegevusse rakendamise.

Sotsiaalminister kinnitas töövõtjate kutseühingute ja nende liitude normaal-põhikirjad

Kutseühingute tegevuse üleviimine normaal-põhikirjade alusele toimub peale vastava elluviimise määruse andmist Siseministri poolt

30. juunil s. a. avaldati Riigi Teatajas nr. 55 art. 445 Sotsiaalministri otsus töövõtjate kutseühingute ja nende liitude normaal-põhikirjade kinnitamise kohta.

Ametnikkude ja äriteenijate kutseühingud ja eriti uute ühingute asutamiskohtadele on pikisilmi oodanud üldtähendatud normaal-põhikirjade kehtimapanekut, et nende alusel end registreerida ja tegevust alustada. Kahjuks aga ei saa neid normaal-põhikirju veel

kasutada, kuna nende põhikirjade elluviimiseks ja kutseühingute ümberregistreerimiseks antakse Siseministri poolt veel erimäärus; teadaolevate andmete alusel antakse elluviimise määrus ja ümberregistreerimise tähtpäev alles sügisel. Nii tuleb eraametnikkude kutseühingute asutamiskohtadel veel oodata, kuni võimalus saabub ühingu registreerimiseks.

Mis puutub normaal-põhikirjadesse, siis

toovad need võrreldes senikehtivate põhikirjadega, ühingute siseellu mitmesuguseid olulisi muudatusi. Normaali-põhikirja järgi kutseühingu otsusvõimelisteks liikmeteks loetakse täisealised ja teovõimelised liikmed. Liiget võib kutseühingust välja heita ühingu juhatuse otsusega. Kohaliku kutseühingu peakoosolek on otsusevõimeline, kui koos on vähemalt $\frac{1}{5}$ otsusevõimelistest liikmetest. Peakoosolekul juhatab esimees või tema asemik. Peakoosolekul tehtud ettepanekud, välja arvatud ühingu esimehe ja juhatuse ning revisjonikomisjoni liikmete kandidaatide esitamise ja põhikirjas § 21 3. lõikes ettetähtud ettepanekud ei tule hääletusele, kui ühingu juhatab keeldub nende hääletusele panemisest. Erilise kutseühingu organina on ette nähtud ühingu esimees, kes valitakse 3 aastaks. Kandidaadi kutseühingu esimehe valimiseks võib esitada kirjalikult vähemalt $\frac{1}{4}$ peakoosolekust osavõtjaist. Esimehel on õigus juhatuse otsuse seisma panna, kui ta leiab, et see pole kooskõlas seadusega või põhikirjaga — ning esitada küsimus otsustamiseks peakoosolekule. Ühingu juhatus valitakse 3 aastaks. Kandidaate juhatuse liikmete valimiseks võivad esitada kirjalikult samasse juhatuse koosseisu kuuluv kutseühingu esimees ja vähemalt $\frac{1}{4}$ peakoosolekust osavõtjaist. Kutseühingu eesmärkide taotlemiseks võib kutse-

ühingu teenistusse võtta vaid neid hääleõiguslikke kodanikke, kes on poliitiliste süütegude eest kohtulikult karistamata ja töötavad alustel, mis ette nähtud töövõtjate kutseühingute kohta käivais seadusis ja määrusis ning kutseühingu põhikirjas. Kutseühing kuulub likvideerimisele, kui ta liikmete arv langeb alla 7 või kui vastava otsuse teeb peakoosolek.

Liidu normaal-põhikiri näeb ette liidu kõrgema organina liidu nõukogu. Nõukogu liikmed valitakse liitunud kutseühingute peakoosoleku poolt 3 aastaks. Nõukogu liikmete arvu esimeseks kolmeks aastaks määravad liidu asutajad, hiljem liidu nõukogu, kusjuures nõukogu liikmete üldarv ei või olla suurem kui 30 ega vähem kui 15. Liidu juhatust määrab vastavalt liitunud kutseühingu liikmete arvule iga liitunud kutseühingu peakoosoleku poolt valimisele kuuluva nõukogu liikmete arvu. Liidu esimees ja juhatus valitakse kolmeks aastaks. Esimehe ülesanne on liitu esindada, selle tegevust juhtida, palgalisi tööjõude teenistusse võtta jne.

Normaal-põhikirjades on liikmemaksu määr ja tasumise kord jäetud peakoosoleku otsustada.

Üldiselt toovad uued normaal-põhikirjad kutseühingute sisemisse ellu võrdlemisi suuri muudatusi.

Erakäitiste tehnilise personaali puhkeaja seaduse eelnõu esitati valitsusasutustele

Teisipäeval, 13. juunil s. a. võttis Sotsiaalminister O. Kask vastu Eratettevõtete Ametnikkude Koja esindajad Koja esimehe A. Oinas'e ja peasekretäri O. Hendrikson'i, kes esitasid ministrile Erakäitiste tehnilise personaali puhkeaja seaduse eelnõu ja palusid sellele eelnõule anda käigu, kuna tehnilise personaali puhkeaeag on meil seni vastava seadusega täiesti korraldamata.

Sotsiaalminister O. Kask lubas seaduse eelnõu kohta võtta seisukoha ja anda sellele käigu.

Seaduse eelnõu esitati Majandus- ja Sotsiaalministrile kujul, milline on avaldatud E. A. Koja Teatajas nr. 2 s. a. lhk. 35. Eelnõu on täiendatud vaid ühe paragrahvi, § 13, mille järgi hiljemalt igal aastal 1. oktoobriks peab igas erakäitises olema koostatud aruanne tehnilisele personaalile antud puhkeaeagade või vastava tasu andmise kohta aja kestel möödunud aasta 1. oktoobrist kuni aruande koostamise päevani.

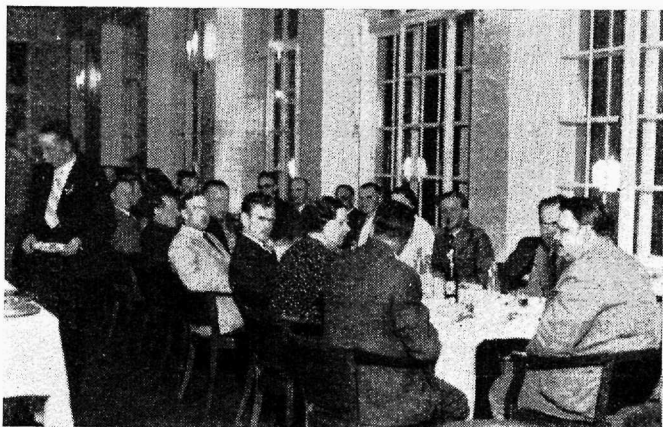
Tööandja on kohustatud esitama aruande tööinspektsiooni ametnikkonnale viimase nõudmisel.

Seaduse eelnõu tekstile lisandati veel alljärgnev seletuskiri.

Erakäitiste teenistuses seisab peale tööliste ja kontoriameetnikkude terve kaader ametnikke, kes täidavad tehnilise iseloomuga ülesandeid või teostavad ettevõtte või selle osakondade töö juhtimist ja järelevalvet. Sellesse gruppi kuuluvate eraametnikkude puhkeaja küsimus on korraldamata ja vajab lahendust.

Tööstustööliste palgalise puhkeaja ja töölepingu lõpetamiseks tarviliku ülesütlemise aja pikendamise seadus (RT 1934, 108) ja Tööstustööliste palgalise puhkeaja andmise määrus (RT 1935, 5) näevad ette palgalise puhkeaja andmist töölistele tööstustes, kus töötab vähemalt viis töolist. Tööliseks loetakse nende normide alusel kõik käitise valdajaga palgalepingu vahekorras seisvad isikud, välja arvatud need, kel-

Soome Äriteenijate Liidu külalisi
Tallinas. Eine „Estonias“.
Paremal äärmine liidu sekretär
I. Hakulinen

lega palgaleping on sõlmitud kuu või pikemaajalise palga alusel.

Äride ja kontorite töökorralduse seaduse (RT 1938, 42) alusel saavad palgalist puhkust kaubandusalal töötavad kaupluste, ladude ja kontorite tööjõud ning tööstusliikude käitiste kontorites töötavad ametnikud.

Toodud seadused ei haara mitte kõiki töövõtjaid. Näiteks on tööstuslikul alal töötamas suur grupp isikuid, kelle palgaleping on sõlmitud kuu või pikemaajalise palga alusel, kes aga teisest küljest ei kuulu ka mitte otseselt käitise kontoriameetnikkude hulka. Sää tuleb arvata esmajoones tööstuse tootmisprotsessis vahenditult kaasatöötavad tehnilised tööjõud, nagu: meistrid, tööjuhid, insenerid, keemikud, tehnikud, laborandid, tööjuhatajad jne.

Neil töövõtjail ei ole seni olnud võimalik nautida palgalise puhkuse hüvesid, ka mitte selles ulatuses, kui see on võimaldatud lihttöölisele.

Rääkimata sellest, et puudub igasugune alus puhkuse mittelubamiseks tööstusliku käitise tehnilistele tööjõududele, lisandub käesoleval juhul veel nähtus, et seaduses leiduv lünk võimaldab ka olemasolevatest puhkeaja seaduste eeskirjadest kõrvalekaldumist. Ühe näitena võiks tuua kontoriameetniku mõiste kitsendavat tõlgitsemist, mille abil loetakse kontoriameetnikuks vaid vabriku peakontoris töötavaid isikuid. Vabriku üksikute osakondade juhatajad aga ja tehnilised kui ka kontoritööjõud osakondade juures, kes tegelikult ka täidavad puhtkontoritööjõu funktsioone, nimetatakse

mitte kontoriameetnikuks, vaid meistriks, inseneriks, tehnikuks, joonestajaks või kalkulaatoriks jne. Sellega saavutatakse võimalus neile mitte anda seaduses ettenähtud puhkeajaga, kuna nende ametinimetuse tõttu ei peeta võimalikuks neid kontoriameetnike hulka arvata.

Eraettevõtete Ametnikkude Koja valijate poolt on olnud korduvaid pöördumisi Koja poole, milledeks palutakse mainitud küsimuse lahendamiseks astuda samme. Eriti riivab palgalise puhkeaja seaduse puudumine tööjuhatajaid, käitiste laovalitsejaid, meistreid ja koorejaama juhatajaid.

Neil alustel Eraettevõtete Ametnikkude Koja juhatus on välja töötanud Erakäitiste tehnilise personaali puhkeajaseaduse eelnõu.

Eelnõu koostamisel on silmas peetud meie senist seaduseandlust tööstustöölise ja kontorite ning äriameetnikkude palgalise puhkeaja normide osas kui ka nende alusel kujunenud kohtupraktise seisukohti. Samuti on osalt olnud eeskujuks Skandinaavia vastavad seadused, eriti Rootsi 1. juuli 1938. a. palgalise puhkeaja seadus.

Seaduseelnõu üksikute paragrahvide vaatlamisele asudes on vajalikud selgituseks alljärgnevad märkused.

§ 1. Erakäitiste mõiste piiritlemisel on lähtutud loetelust, mis on antud Eraettevõtete Ametnikkude Koja seaduses, kuna mainitud loetelu hõlmab eraettevõtteid, milliste teenistuses on palgalist tehnilist personaali.

§ 2. Määrab kindlaks tööandja mõiste, mis on tarvilik seaduse rakenda-

misel, kuna tööandjal on kohustus valvata, et käitise ametnikkond saab seadusepärast puhkeaega.

§ 3. annab seaduse ulatuse, määrates kindlaks, millised ametnikud kuuluvad tehnilise personaali hulka. Seejuures tuleb ära märkida, et on teatavaid raskusi tehnilise ametniku mõiste kindlaksmääramisega. Üldist definitsiooni sellele mõistele on meil väljakujunenud olukordade juures raske anda, kuna sellesse ametnikkude kategooriasse kuuluvad nii kõrgema administratsiooni hulka kuuluvad tehnilise eriharidusega töövõtjad, kontorist töötavad tehnilised keskastme ametnikud, nagu kontori ametnikud, joonestajad jne. kui ka vahenditult tööprotsessiga seoses olev täidesaatev ametnikkond, nagu meistrid, tööjuhatajad jne. Teisest küljest kuulub sellesse kategooriasse veel enamvähem iseseisvaid tööülesandeid täitjaid ametnikke, kes on ka Eraettevõtete Ametnikkude Koja valijad, nagu meistrid, piiritusmeistrid, koorejaama juhatajad jne. Meistrite hulka tuleb arvata ka steigerid mäetööstuses. Et kindlaks määrata, millised ametiliigid kuuluvad tehnilise personaali hulka, peeti otstarbekohaseks kasutada seaduses näitlikku loetelu. Kõik ametnikud, kelle ametinimetus või ametülesanded vastavad loetelus toodud mõistetele, alluvad seadusele. Seejuures peab seaduse rakendamisel olema võimalus ka „muid tehnilisi ametnikke“ seaduse alla viia, kui nende tööülesanded on sarnased või analoogilised loetelus toodud aladele. Üldreegel seejuures otsustamiseks on, et mõõduandev ei ole mitte ametinimetus, vaid töö funktsioonid. Üksikutest ametitest vajaks käesoleva juures äramärkimist tööstusliikude käitiste laovalitsejad.

Tööstusliikude käitiste laovalitsejad või laohoidjad on ametnikud, kes töötades ülekaaluvas osas vaimsel alal, vastutavad laosoleva vara eest või korraldavad ja valvavad laotööliste töid. Laohoidja eraldamisel kontori ametnikust tuleb silmas pidada töötamiskohta.

Laborant on katsekodade tehniline tööjõud, tegelik katsete ja proovide teostaja.

Tööliste palgalise puhkeaega seaduga tekkivad võiva kollisiooni vältimiseks on kindlaks määratud, et tehnilise personaali hulka kuuluvad ametnikud nende töölepingu kestvuse peale vaatamata.

§ 4. määrab kindlaks puhkeaega pikkuse. Palgaline puhkeaeg on teatavaid töötasu liike, mille saamiseks töövõtja peab selle väljateeninud olema, tegutsedes sama käitise teenistuses kindlaksmääratud aja. Kuna tööliste puhkeaeg on märgatavalt lühem, siis ei saa käesoleva seaduse järele puhkeaega saamisel muudugi arvesse võtta töölisena tööl olemist, vaid ikkagi ametnikuna, s. o. tehnilise või kontori ametnikuna käitise teenistuses oldud aega.

Mis puutub seaduslisse puhkeaega pikkusse, siis sõna „vähemalt“ peab näitama esiteks puhkeaega alammäära, teiseks aga seda, et enam puhkeaega andmine on seaduslikult võimaldatud. Eriti aga tuleb märkida, et kombe- või kokkuleppe alusel kehtivad paremad puhkeaega tingimused ei kuulu mitte halvendamisele seaduse eeskirjade tõttu.

§ 5. Palgalise puhkeaega saamisel on nõuetavaks tingimuseks, et tööl on olnud pidevalt, s. o. et teenistuslepingu kestvus ei koosneks mitte liig lühikesest perioodidest. Teisest küljest tuleb aga vältida võimalust tööloleku aja juhuslikkude või tööandja poolt tahtlikult tekitatud katkestamiste läbi ära võtta ametnikult õigust puhkeajale.

§ 6. Samast põhimõttest, et puhkeaeg on seoses teenistusega ja moodustab endast teatava ekvivalendi töö eest, on tingitud ka eeskiri, et töövõtja, kes töötanud oma tööandjale juba ühe aasta ja selle eest puhkuse saanud, järgneva aasta kestel töölt lahkudes on õigustatud kätte saama ka selle osa eest väljateenitud puhkuse, samuti nagu ta on õigustatud kätte saama väljateenitud palga, vastavalt tööloldud kuudele. Oleks ebaõiglane tööandja suhtes, kui kohustada teda andma ametnikule mõne kuu teenistuse eest tervele aastale vastav puhkus või tasu, sedasama oleks aga ka, kui ametnikule nende kuude kestel väljateenitud puhkust mitte anda, põhjendusel, et tema lahkunud töölt enne aasta täitumist.

§ 7. kohustus puhkuseaega asetada suvele, tuleneb seisukohast, et sellel aastaajal on võimalik kõige soodsamalt saavutada palgalise puhkeaja andmise sihti — tööjõu värskendamist ja eelolevaks tööperioodiks jõudlusvõimsaks muutmist. Et see eeskiri ka tööandjate huve silmas peab, nähtub mitmest välisriiksest seadusest, millesse on lisaks sellele võetud keeld ametnikule palgalist puhkust kasutada muuks otstarbeks kui puhkamiseks.

Muidugi on seaduses ka ette nähtud erandite tegemise võimalus kokkulepete kaudu.

Mõningatel juhtudel esinevate arusaamatuste vältimiseks on mõeldud käesoleva paragrahvi viimane lõige.

§ 8. Teenistustasu saamine puhkeajal on töhüsa puhkuse võimaldamise eeltingimuseks. Teenistustasu on mõeldud laiemas ulatuses, s. o. mitte üksi palk, vaid ka muud normaalselt laekuvad summad, nagu tasud naturaals, lisatasud, preemiad, tasu protsentides, läbimüügilt, toodangult jne. Puhkusele minek ei tohi halvendada ametniku olukorda, kuna puhkusega on seoses sageli lisakulud, siis välismaa seadusandlus, kollektiivlepped, kui ka meil mõnes käitises kehtiv komme näeb puh-

keajaks ette suurendatud palga sageli kuni kahekordse suuruseni.

§ 9. Et soodustada puhkeaja andmist, on selle mitteandmisel maksetava tasu suuruseks mitte ühekordne, vaid 1½-kordne töötasu summa. See tasu kuulub väljamaksmisele lõpuarve tegemisel otsekohe, et ei tekiks tarvidust oodata kuni järgmise 1. oktoobrini.

§ 10 näeb ette võimaluse käitise tööportsessist tingituna puhkeajaga mitte anda, kuid ainult kahel aastal järgemööda.

§ 11 ja 13 tahavad luua teatavat puhkusele laskmises kavakindlust, kuid ka anda võimalust kontrollida seaduse eeskirjade täitmist.

§ 14. alusel on tööinspektoril võimalus käitiste tehnilise personaali palgalise puhkeaja andmise kohta teostada järelevalvet.

§ 15. Erikokkulepetega ei ole lubatav muuta seaduse eeskirju.

§ 16. Juba kehtiva Kr. s. § 350 alusel karistatakse töövõtjate puhkeaja kohta antud seaduse eeskirjade mitte-täitjaid.

§ 17. Seaduse elluviimist korraldab Sotsiaalminister määruste või juhtnõu-ride kaudu.

Rootsi kontoriametnike ühingud Helsingis

O. H.

Nagu üldiselt Soome elus, nü on ka ametnikkude organiseerimisel märgata suurt vahet soome kõnekeele ja rootsi kõnekeele vahel. Kummalgi grupil ametnikest on omaette eraldi seisvad organisatsioonid. Rootsi ametnikkude organisatsioonid koondab oma alla Finlands Svenska Kontorsmannaförbundet (FSKF), mille büroo asub Helsingis, J. Robertinkatu 8. Sellesse rootsi kõnekeele ametnike organisatsioonide liitu kuulub 13 allorganisatsiooni, millest 2 asuvad Helsingis — ülejäänud aga laialipillatult maa suuremates tööstusrajoonides. Nendest allorganisatsioonidest suurima liikmete arvu omab Helsingfors Svenska Kontoristsförening 453 liiget ning kogu liitu kuuluvad ametnikud moo-

dustavad 1961-isikulise pere. Liidu juhtkonna arvates on see organiseeritud kontoriametnike protsent siiski väga väike, kui silmas pidada seda suurt hulka rootsi keelt kõnelevaid ametnikke, eriti Helsingis.

Liidu liikmemaksud on võrdlemisi madalad Soome oludes; iga liige maksis kuni käesoleva aastani vaid Smk, 35 aastas, nüüd on liikmemaksu tõstetud Smk 60 aastas. Liidu eelarvest saab liikmemaksudest kaetud vaid 32% ülejäänu kaetakse mitmesugustest muudest tuludest.

Liidu juhatuse esimees on C. O. Frietsch, eduskunnaliige, kes kandideeris ka äsjastel valimistel rootsi rahvusriühmas eduskunda. Liidu sekretär on R. Nordin. Liit töötab üheskoos

teiste kontori- ja äriametnikkude organisatsioonidega, moodustades tsentraalkomitee, „De affärsanställdas Centralutskott“. (ACU), kuhu kuuluvad 4 organisatsiooni: 1) Finlands Svenska Kontorsmannas förbund, 2) Suomen Toimistovirkailijain Liitto, 3) Suomen Liikealalla Toimivien Liitto ja 4) De affärsanställdas Forbund. Seega nü rootsi kui soome kontoriametnikkude ja äriametnikkude ühingu te liidud.

Mainitud A. C. U. on eraametnikkude töötingimuste parandamiseks astunud paljusid vajalikke samme. 1938. a. jooksul on valitsusele esitatud eelnõu eraametnike töölepingute sõlmimise asjas ja on palutud toimetada palkade statistikat eraametnike hulgas. Samuti on A. C. U. seisukohad leidnud tunnustamist eduskunna poolt uue töövõtjate palgalise puhkeaja seaduse väljatöötamisel.

FSKF energilisel eestvedamisel on ametnikkude organisatsioonidel korda läinud 1938. a. suveks läbi viia nädala-

lõpu reformi. Enamuses ettevõtteis on ametnikkonnal võimaldatud töid lõpetada laupäeval kell 13.00 ja seega osa võtta Soomes viimastel aastatel eriti kombeks saanud nädalalõpuks linnast väljasõidust ja puhkusest looduses.

FSKF omab Norkulla's suvekodu, millise hind on Smk. 400.000 ja mida kasutab suveti peamiselt Helsingi kontoristide ühingu liikmeskond. Stipendiumi fondis on Smk. 175.000, missugused varad kasutatakse liikmeskonna õppereiside ja edasiõppimise finantseerimiseks. Toetuskassa varad on Smk. 33.000. Liidu ajakirja „Kontorsvärlden“ levik on keskmiselt 2700 numbrit. Ajakiri ilmub kord kuus ning saab riigilt toetust aastas Smk 2500. Liit publikitseerib veel jõulualbumi „Julen“ ning mitmeid brošüüre.

Liidu poolt korraldatakse kursusi, ankeete ametnikkude olukorra kohta, vahendatakse teenistuskohati ja antakse juriidilist abi.

E. A. Koja tegevus

Uusi diplomiga raamatupidajaid

Koja kursused Tallinnas, Tartus ja Viljandis ning mujal lõppesid.

Haridustöö näitab tõusu

Eraettevõtete Ametnikkude Koja üheks ülesandeks on oma valijate haridusliku taseme ja kutseoskuse tõstmine. Sellele küsimusele kavatses Koda aasta-aastalt osutada üha suuremat tähelepanu.

Käesoleval kevadel lõppes Koja haridustöö 1938/39. a. tegevushooaeg. Sel puhul korraldati Tallinnas Koja ruumes 8. juunil s. a. raamatupidamise kursuste lõpetanuile pidulik diplomite väljaandmine, millest võtsid osa Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna abidirektor J. Kiivet ja nõunik J. Maisma.

Aktusel, millest võttis osa kokku üle 80 isiku, pidas aktuse kõne Koja esimees A. Oinas, märkides seda suurt indu ja tahtejõudu, mida ametnikud ja äriteenijad on omanud, et peale päe-

vase töö veel õhtul end täiendada raamatupidamise kursustel. Koja kursused on asetanud kursustasile suure kooramatise; tehtud töö viljana omandavad 60 Koja valijat täna lõputunnistused, kuid tehtud töö on väärtuslikum iga üksikisiku kutseoskuse tõstmise ja ametialalise edasijõudmise seisukohalt. A. Oinas tänab kursuste lektoreid ja eksamikomisjoni liikmeid nende esitatud ülesande eduka täitmise eest ja avaldab lootust, et Koja haridustöö toimikond eeloleval aastal Koja valijate huvides oma korraldavat kätt kutseoskuse ja haridusliku taseme tõstmiseks veel suuremate tulemustega rakendab. Koja esimees loodab, et side, mis loodud Koja ja Koja valijate vahel ei katke tulevikus, vaid et noored ja energilised ametnikud rakendavad oma jõudu

Kursuste lõpetajaid ja õpetajaid

Istuvad vasakult: Haridusmin. nõunik J. Maisma, Koja nõunik-sekr. V. Tehve, Haridusmin. Kutseosk. Os. abidir. J. Kiivet, Koja esimees A. Oinas, lektor Ed. Hein, Koja haridustoimk. liige S. Jantra, haridustoimk. esimees A. Melles ja peasekretär O. Hendrikson

varsti loodavas Tallinna Kontoriametnikkude kutseühingus kogu Eesti eraettevõtteis teenivate ametnikkude majandusliku olukorra parandamiseks ja kindlustamiseks.

Lektor Ed. Hein oma sõnavõtus tänab kursuslasi innuka ja rõõmustava koostöö eest. Selle järgi annab Koja esimees 60-le kursuste lõpetajale üle diplomid.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna abidirektor J. Kiivet oma kõnes märgib, et raamatupidamine on tähtis ala, mida õieti iga inimene peaks tundma. Eraettevõtete Ametnikkude Koda oma lühikese tegevusaja vältel on rahva kutseoskuse ja haridusliku taseme tõstmiseks teinud tähelepanavat tööd. Koja raamatupidamise kursused on kujunenud nagu 1-aastalise õppeajaga kutsekooliks.

Haridusministeeriumi nõunik J. Maisma oma sõnavõtus kriipsutas alla kutsealalise enesetäiendamise tähtsust ja tarvidust eriti nüüdisajal.

Tallinna raamatupidamise kursusi alustas kokku 103 isikut ja lõpetas

neist 60. Kursused toimusid kahes rühmas ja kestsid 6 kuud. Esimese rühma ja kursuste üldlektoriks oli krediitja kindlustusametnike peainspektori abi A. Kuk k ning teise rühma lektoriks Ed. Hein.

Eksamid toimusid suuliselt ja kirjalikult komisjoni ees, mille koosseisu kuulusid peale lektorite veel Haridusministeeriumi nõunik J. Maisma ja E. A. Koja esindajana nõunik-sekretär V. Tehve.

Aktusest võtsid osa Koja haridustöö toimkonna liikmed: esimees: A. Melles, S. Jantra, K. Mertzlin ja Koja peasekretär O. Hendrikson. Haiguse tõttu ei saanud aktusest osa võtta lektor A. Kuk k.

Kursuse lõpetasid ja diplomi omandasid Tallinnas: Elgas, Ella; Felicius, Eugen; Green, Dorrit; Green, Flora, Hoolma, Karl, Kallikorm, Lydia, Karilaid, Linda, Karp, Villem, Klimovitš, Aleksandra, Lindquist, Alma, Nurmik, Rudolf, Belikov, Lydia, Pil-

vet, Ilse, Pridik, Vilhelm, Pärn, Jaan, Ratnik, Robert, Riitsalu, Karin, Salme, Felix, Schmidt, Maximiliane, Süld, Valter, Taimsaare, Mare, Tietz, Gunnar, Winter, Guido-Erik, Laskejev, Kira, Remlik, Konstantin, Bang, Roman, Alver, Rita, Dudkin, Galina, Gering, Alide, Hoberg, Theodora, Johanson, Felix, Kalugin, Erika, Korinfski, Vladimir, Laan, Gerhard, Lemmik, Irma, Lesthal, Ralf, Liivand, Toom, Luik, Oskar, Lööke, Jaan, Martson, Liisa, Mathson, Valesca, Meikar, Richard, Mesipuu, Valdo, Savu, Linda, Nyman, Abel, Pessegov, Arkadi, Ploom, Linda, Päss, Herbert, Randmets, Ernst, Rava, Leida, Reisme, Raimund, Rosenfeldt, Ariadna, Saar, Adolf, Saar, Siegfried, Tammin, Koidula, Vahtrik, Olaf, Varik, Karl, Vehm, Harriet, Viires, Olga, Viitma, Hinrik.

TARTUS 33 KURSUSTE LÖPETAJAT.

Tartus korraldati raamatupidamise kursused ühiselt Tartu Äriteenijate Ühingu, Tartu Eraettevõtete Ametnikkude Ühingu ning Eraettevõtete Ametnikkude Koja poolt.

Kursuste lõppedes korraldati osavõtjaile eksamid. Eksamikomisjoni kuulusid kursuste lektor hr. A. Kaljot, Koja täiskogu liige hr. V. Palm ja Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna abidirektor hr. Joh. Kiiwet. Kursuste sekretärina toimis hr. Ed. Madalik Tartu Äriteenijate Ühingu poolt.

E. A. Koja märgukiri Kaubandus-Tööstuskojale äriteenijate puhkeaja asjas

Seoses äriteenijate puhkeaja kärpimisega saatis Eraettevõtete Ametnikkude Koda Kaubandus-Tööstuskojale märgukirja, milles tähendati, et äriteenijate puhkeperioodi algusega ilmnevad isegi terves reas suuremates ettevõtetes nähted, kus äriteenijaile endise 4- ja 3-nädalase puhkeaja asemel antakse seaduses ettenähtud 2-nädalane minimaal-puhkeae.

Eksami sooritasid ning diplomi omandasid järgmised 33 isikut:

Anupõld, August, Baumann, Hilde, Gorunovitš, Tatjana, Haljaste, Villem, Huik, Benita, Jassov, Harald, Jürisoo, Albert, Kurig, Elmar, Käiro, Mihkel, Kõbu, Johan, Laane, Artur, Lasberg, Renate, Latik, Maie, Leivategiija, Leida, Lukk, Karl, Martinson, Alide, Nilbe, Henn, Nurmberg, Elsa, Pakkel, Vladimir, Pihlak, Salme, Puskar, Helmi, Pöder, Viktor, Reiljan, Arnold, Seeland, Lydia, Siefermann, Herbert, Sookael, Bernhard, Steinberg, Hermeline, Talvik, Anita, Tenno, Lydia, Tinni, Alma, Toomeoks, August, Utso, Olga, Viikna, Lydia.

VILJANDI 10 LÖPETAJAT.

Viljandis toimusid raamatupidamise kursused Viljandi Äriteenijate Ühingu ja E. A. Koja korraldusel.

Kursuste lõppedes korraldati osavõtjaile eksam, mille sooritasid järgmised 10 isikut:

Sulaoja, Johannes, Algma, Laine, Uibu, Minni, Kitsing, Elisabeth, Kurvet, Peeter, Asu, Albert, Ilus, Velli, Kauge, Ella, Tormi, Artur, Kullama, Osvald.

Eksamikomisjoni kuulusid peale lektori veel hr. A. Vihvelin — Koja täiskogu liige Eesti Panga Viljandi osakonnast ja Haridusministeeriumi poolt soovitatud eriteadlasena dir. T. Koik.

Arvestades ühelt poolt seda, et Äride ja kontorite töökorralduse seaduse puhkeaja eeskirjade mõte ei olnud halvendada nende äriteenijate olukorda, kes enne seaduse kehtimahakkamist said seaduses kindlaksmääratud alamäärast pikema puhkeaja ja teiselt poolt seda, et Äride ja kontorite töökorralduse seaduse väljatöötamisel Majandusministeeriumi juurde loodud

komisjonis Kaubandus-Tööstuskoja ja ühistegevuskoja esindajailt lubadused anti, et äriteenijate puhkeajaga ei re-
dutseerita seaduses ettenähtud miini-
mumile, on tänavused Kojale teadaole-
vad puhkeaja kärpimised laiadele äri-
teenijate ringkondadele täiesti vastu-
võetamatud.

Märgukirjas viidati sellele, et sea-
duse väljatöötamisel Kaubandus-Töös-
tuskoja poolt antud lubadused leiaksid
korrektset täitmist ning et tööandjate
ringkondades seaduse mõtet ei väärtöl-
gendataks. Märgukirjas avaldati soo-
vi, et tööandjad omalt poolt püüaksid
kaasa aidata nende arusaamatuste ja
väärnähetate kõrvaldamiseks, mis seoses
äriteenijate puhkeaja küsimusega üles
on kerkinud.

Vastuseks sellele märgukirjale tea-
tas Kaubandus-Tööstuskoda, et ta on
oma teatajas tööandjatele südame peale
pannud selle eest hoolitseda, et amet-
nikkond Äride ja kontorite töökorral-
duse seaduse eeskirjade kehtima haka-
tes suvepuhkuse suhtes halvemasse
seisukorda ei satuks, kui enne maini-
tud seaduse kehtimist. Vastuses tähen-
dati, et Kaubandus-Tööstuskoda ei saa-
vat kellelegi ette kirjutada, et oma
äriteenijatele või kontoriametnikele pi-
kemat puhkust antakse, kui see ÄKT
seaduses ette näha.

Oma apteek igasse kodusse!

Igas korralikus majapidamises, olgu
see väike või suur peab olema kodu-
apteek. Igapäevases elus nii kodus kui
väljaspool seda juhtub alataasa väikse-
maid või suuremaid vigastusi, põletusi
jne., kus otstarbekohane esmaabi on
hädavajalik. Ka päris tühisena näivad
kriimustused ja haavakesed võivad te-
kitada ränku haigestumisi, näiteks
veremürgitusi. See on välditav, kui käe-
pärast on vahendeid korralikuks esma-
abiks. Igas kodus olgu vähemalt mõni
marliside, pudelike joodtinktuuri ning
veidi boorvaseliini.

Allpool on antud kaks erisuurust
koduapteegi-komplekti, milledest iga
perekonnd valigu oma võimete kohaselt:

I — kõige väiksem:

10 grammi joodtinktuuri välispidi-
seks tarvitamiseks klaaskorgiga pude-
lis. Kriimustustele ja haavakestele.

1 tuub boorvaseliini, haavadele või
lõhestunud nahale.

20 grammi tanniinilahust (5%) alkko-
holis. Põletishaavadele.

10 grammi palderjanitinktuuri. Sü-
dameklõppimise puhul ja rahustami-
seks 10—20 tilka veega sisse võtta.

1 marliside 4 sm. lai.

1 marliside 6 sm. lai.

1 rull plaastrit Estoplast, 2 sm. lai.

Komplekti hind veidi alla kahe krooni.

II — lisaks eelmisele:

30 grammi alumiiniumatsetaadi-la-
hust. Kolmekordse hulga külma veega
segatult kompressideks paistetusele ja
haavadele.

10 grammi Thielemanni tilku. Köhu-
valu või kõhulahtisuse puhul 8—20
tilka veega 3 korda päevas.

5 grammi hambatilku. Hambavalu
puhul mõni tilk puuvillaga hambaõõ-
nesse.

30 grammi rivanolilalahust (1:1000).
Haavaümbruse puhastamiseks ja kom-
pressideks haavale.

50 grammi bensiini. Haavaümbruse
või naha puhastamiseks.

1 marliside 10 sm. lai.

25 grammi puuvilla.

100 grammi ligniini. Kompressi te-
gemiseks.

1 leht kompressipaberit.

1 termomeeter ihusoojuse mõõtmis-
seks.

Komplekti hind (I+II) umbes neli
ja pool krooni.

Soome äriteenijad Tallinnas

17. ja 18. juunil s. a. saabus Tallinna Soo-
me Äriteenijate Liidu (Suomen Liiketyönteki-
jain Liitto) ekskursioon liidu sekretäri hr.
Janne Hakulise juhtimisel. Ekskursionist
võtis osa 146 isikut kokku igast Soome lin-
nast ja maakonnast. Reisi ja ülalpidamise
kulud kandis liit, kuna liidu liikmed, kes
kaasa sõitsid, olid saanud preemiaks Tallinna
sõidu selle eest, et nad erilist agarust osu-
tasid liidu suure rahalise loterii läbiviimisel.

Tallinnas tutvuti vaatamisväärsustega,
Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga ja ärite-
enijate kutseühingulise liikumisega. SLTL juh-
tivad jõud külastasid Koja kantseleid, kus
neile ülevaate andis nõunik-sekretär V. Teh-
ve. 18. juunil s. a. korraldati Soome külalis-
tele eine, millest võtsid osa ekskursiooni ju-
hid eestlased, A. K. L. sekretär R. Palandi
ja nõunik-sekretär V. Tehve.

Ä. K. L. esindajatekogu üldkoosolek Viljandis

Ä. K. L.-iga liituvad ka kontoriametnike kutseühingud. Liidu esimeheks valiti tagasi K. Tammer. Koosolekul nõuti sotsiaalkindlustust, äride lahtiolekuaja muutmist ja töölepingu seadust.

V. Tehve Ä. K. L. instruktoriks

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu (Ä.K.L.) esindajatekogu üldkoosolek, milline igal aastal toimub erikohas, leidis aset tänava Viljandis 14. mail s. a. Viljandi Eesti Põllumeeste Seltsi saalis, Tallinna tänaval. Koosolekust võtsid osa hääleõiguslikena Tallinna Äriteenijate Ühingu esindajad K. Tammer, R. Palandi, R. Palmer, V. Viin, A. Matti, H. Krause, V. Viiron, K. Ese (Esche); Tartu Äriteenijate Ühingu esindajad: A. Nagel, J. Tints, J. Kasak, R. Iddane; Pärnu Äriteenijate Ühingu esindajad: V. Valter, J. Siig, H. Alvik, E. Siitan; Viljandi Äriteenijate Ühingu esindajad: M. Esmann, A. Mäeorg, V. Kärt; Narva Äriteenijate Ühingu esindajad: E. Pärn ja L. Libene; Rakvere Äriteenijate ja Ametnikkude Ühingu esindajad: J. Tõnts ja P. Tingas; Petseri Erasteenijate Ühingu esindaja J. Laksberg. Erasteenijate Ametnikkude Koja esindajaina viibisid koosolekul peasekretär O. Hendrikson ja nõunik-sekretär V. Tehve.

Sellelega oli Ä. K. L. esindajatekogu üldkoosolekul esindatud 9 Liitu kuuluvast ühingust 7 ühingat 24 esindajaga. Puudusid Võru Äriteenijate Ühingu ja T.-Ü. „Oma“ Tegelasakonna Ühingu esindajad. Koosolek oli seega otsusvõimeline kõigi üldkoosoleku päevakorrast olevate küsimuste arutamiseks ja otsustamiseks.

Algul pidi kava kohaselt hommikul aset leidma avalik kõnekoosolek, kuid hiljem liidu juhatus otsustas liidu koosoleku ja avaliku kõnekoosoleku pidada ühes koos. Seega liidu esindajatekogu koosolekust võttis pealtkuulajaina osa Viljandi, Pärnu ja Narva Äriteenijate Ühingu liikmeskonda kuuluvaid isikuid.

Ä. K. L. esindajatekogu üldkoosoleku avas liidu esimees K. Tammer, tehes ettepaneku, valida koosoleku juhataja. Koosoleku juhatajaks valiti E. Pärn Narvast. Koosolekut protokollis R. Palandi Tallinnast. Häältelugejaiks valiti liidu revisjonikomisjoni liikmed.

Üldkoosoleku päevakord on järgmine:

1. Koosoleku rakendus.
2. 1938. a. tegevuse ülevaate ja aruande vastuvõtmine.
3. Sisseaste- ja liikmemaksu suuruse ning tasumise tähtaja kindlaksmääramine.
4. 1939. a. tegevuskava ja eelarve vastuvõtmine.
5. Valimised põhikirja järele.
6. Volituste andmine juhatusale normaalpõhikirjadele ülemineku puhuks.
7. Läbirääkimised.

Päevakord võetakse vastu esitatud kujul.

Järgmiseks saab sõna referaadi ettekandmiseks E. A. Koja peasekretär O. Hendrikson teemal: „Vaimsel alal töötajate töölepingu seadus.“ Kõneleja märgib, et Eesti eraametnikud on töölepingulistest küsimustest kaugemale maha jäänud teistel kutsealadel töötajast. Töölepingulisi vahetusi on seni ajani reguleeritud Balti Eraseaduse normidega. Rahvusvahelises ulatuses on vaimsel alal töötajate töölepingu küsimus üles tõstetud Rahvusvahelise Tööstööbüroo juhatuse poolt. Olulisteks nõueteks sealjuures on:

- 1) et teenistuslepingu ülesütlemine peaks olema proportsionaalne teenistusel oldud ajale ja
- 2) et tööandja süü tõttu töölepin-

gu katkemisel on teenijal õigus saada eritasu.

Eraettevõtete Ametnikkude (Koda on uuesti algatanud ja Sotsiaalminist-rile esitanud vastava seaduse eelnõu, mille läbiviimiseks on vaja ka äritee-nijate kutseorganisatsioonide abi. Kõ-neleja annab üldjoonis ülevaate välis-maal, eriti Saksas, Austrias, Belgias, Soomes, Prantsusmaal ja mujal kehti-vate töölepinguliste normide kohta. Meie vaimsel alal töötajate töölepingu seadus sisaldab neli osa: 1) seadusele alluvus — kes kuuluvad töölepingu seaduse alla, 2) töölepingu kestvus — kestvus määratud ajale, määramata ajale, teatud töö teostamiseks ja töö-leping prooviajaks, 3) poolte kohused ja õigused — millistel juhtudel on töö-andjal õigus vallandada töövõtjat ja neist tulenevad õigussuhted ja nende korraldamine, 4) käitise sisekord.

Järgmisena esineb referaadiga E. A. Koja nõunik-sekretär V. Tehve tee-mal: Eraettevõtteis teenivate palgaolu-de kujunemine. Referent märgib muu-seas, et Eesti töötavate eraettevõtete ametnikkude majandusliku olukorra, nende töötingimuste, tööpinge ning kut-sehuvide kaitse uurimisele pole seni osutatud tarvilikku tähelepanu. Seoses majandusliku elu arenguga nii meil kui mujal ei ole ametnikkude kihitus suuremate töövõtjate rühmituste kõrval enam väikese tähtsusega, vaid on kujunenud majanduselu üheks olulisemaks ja paratamatuks lüliks. Ametniku ma-jandusliku olukorra parandamine ja kutsehuvide kaitse on teostatav vaid vastavate organisatsioonide kaudu nii avalikõigusliku omavalitsuse — koja kui ka kutseühingute kaudu. Viimased moodustavad endast ametnikkude vas-tastikused kindlustusühingud igasugus-teks juhtudeks, mil üksik palgasaaja või nende grupid satuvad kitsikusse või vajavad abi. Et ametniku olukorda õppida õieti hindama, peame teda vaa-tama käitises, büroos ja kontoris niisugusena, nagu ta on. Ametnikke nende töökohal vaadeldes paneme seal tähele ametnike kihitust ehk astendust. Neid on kolm: 1. kõrgemad ametnikud, 2. keskmised ametnikud, 3. harilikud ametnikud (diagrammid). Üksikute

ametnikkude kihituse osatähtsus sooli-sest seisukohast lähtudes on suurelt erinev. Naise osatähtsus juhtivatel kohtadel on märkimisväärselt väike, kuid alamastme funktsioonidel jällegi valdav.

Edasi peatub kõneleja eraametnik-kude palgaprobleemi juures, märkides, et eraametnikkonnas on tekkinud eri-line huvi palgaolude kohta juba selle-tõttu, et palk, olles hüvitluseks amet-niku tööjõudluse eest, huvitab amet-nikku kõige enam ja teiseks selle poolt, et E. A. Koda on perioodiliselt võtnud uurimisele ja avaldamisele vastavad palgastatistilised andmed. See on esimene võimalus eraametnikele nii Vene kui ka Eesti valitsusaja vältel jälgida eraametnike palgaolude kujunemist.

Palgastatistika näitab rahuldavate palgade kõrval ka palku, milliste kõr-gus ei kannata võrdlust mitmete töös-tuste oskustööliste palkadega ja milli-sed ei saa elukalliduse vii-maseaegse tõusu tõttu luge-da kaugelgtki rahuldavaks.

Palgakõrguse vahe on tunduvalt eri-nev just äriteenijate juures. Nais-tööjõudu hinnatakse odavamalt ja statistilised andmed näitavad, et palgaastmete tõusuga väheneb nen-des rühmades teenivate naisäriteenijate arv, kuna meesäriteenijatel andmed näitavad vastupidist.

Kõneleja selgitab vastavate diagram-midega ja kartogrammidega piltlikult üksikute palgarühmade osatähtsust ja äriteenijate arvulist osatähtsust üksi-kutes linnades ja maakondades.

Ä. K. L. 1938. a. tegevuse ülevaate ja aruande esitab liidu esimees K. Tammer, kes kannab ette üldjoonis olulisemad osad kõikidele liitunud ühin-gute poolt kirjalikult saabunud tege-vusaruannetest, tähendades, et liidu liikmesühingute tegevuses ja arvulises tõusus on märgata elmistele aastatega võrreldes suuremat tendentsi. Liidu äriseis on tasakaalus Kr. 635,60, näidates ülejääki Kr. 116,90. Aruanded esitatakse üldkoosolekule kinnitamiseks ja võetakse esitatud kujul vastu ühel häälel.

Mandaatkomisjoni esindaja teatab, et Ä. K. L. esindajatekogu üldkoosolekul on esitatud 9 liitu kuuluvast ühingu 7, kokku 24 hääleõigusliku osavõtjaga, kelle mandaadid on tunnustatud komisjoni poolt kehtivaiks.

1939. a. sisseastemaksu ja liikmemaaksu suuruse ja tasumise tähtsaja kohta teeb Liidu sekretär R. Paalandi järgmise ettepaneku: sisseastemaks Kr. 3.—, liikmemakse 10 senti igalt liitu kuuluvalt ühingu liikmelt, kuid mitte vähem kui Kr. 10.— igalt ühingult. Tasumise tähtaeg kuni 1. oktoober 1939. a.

Ettepanek võetakse koosolijate poolt vastu ühel häälel.

K. Tammer 1939. a. tegevuskavas märgib organiseerimise vajadust ja palgaolude parandamise tähtsust. Et oma tuleviku sihte nii kui pühapäevarahu küsimust, vaimsel alal töötajate töölepingu seadust, puhkeaja küsimust, korteriolude parandamist ja üürihindade reguleerimist, haiguse-, vanuse ja töövõimetuse vastu kindlustamist, statistiliste andmete kogumist, mida on algatanud E. A. Koda, ja kutseühingute normaalpõhikirjade kehtimapanemise vajadust, esile tõsta, esitab K. Tammer üldkoosolekule kinnitamiseks järgmised resolutsioonid, millised uus liidu juhatus saadab edasi vastavatele asutustele.

1) Äriteenijate kutseorganisatsiooni-de Liidu esindajatekogu koosolek tunnistab üksmeelselt kiireiseloomuliseks ja hädatarvilikuks Äride lahtioleku seaduse kehtimapaneku, milline eriti maa äriteenijate suhtes, võimaldab Äride ja kontorite töökorralduse seaduse eeskirju õiglasemalt ja lahkkelideta rakendada ning pühapäevarahu ka majandusalal teotsevaile kehtima panna.

Maaomavalitsuste poolt Siseministeriumile esitatud ÄKT seadusele vastavalt kohaldatud äride lahtiolekuaja sundmääruste muudatusettepanekud tulevad kinnitada. Äriteenija tunneb end ainult siis üheväärsena teiste teenijatega, kui ärides pannakse kehtima üleriiklikult täielik pühapäevarahu.

2) Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek leiab, et eraettevõtete äri- ja kontoriametnikkude töösuhte ja töötingimuste õiglane ja vastuvõetav korraldamine on võimalik ainult Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse peatse kehtimapaneku kaudu.

3) Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek Viljandis asub seisukohale, et Äride ja kontorite töökorralduse seaduses äriteenijaile kindlustatud kahenädalane puhkeaeg ei rahulda äriteenijaid. Äriteenija puhkeaeg peab olema reguleeritud vähemalt samasuguste normidega, kui see on Äride ja kontorite töökorralduse seaduses ette nähtud kontoriametnikele.

Nende ettevõtete äriteenijaile ja ametnikele, kus puhkeaeg oli pikem ÄKT seaduses ettenähtud puhkeajast ja kus peale ÄKT seaduse kehtimatahakkamist on puhkeajega kõrbitud seaduses ettenähtud miinimumini, on liidu organid kohustatud Eraettevõtete Ametnikkude Koja kaasabi kasutades pakkuma õiguslikku kaitset.

4) Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek nõuab eraettevõtteis teenivate ametnikkude korteriolude parandamist ja üürihindade reguleerimist riigivõimu kaasabil ja leiab ühtlasi, et ühiselamute ja omanduskorterite soetamiseks ja korteriprobleemi üldiseks lahendamiseks peavad kaasa aitama E. A. Kojale kõik vaimsel alal töötajate kutseühingud.

5) Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek tunnistab hädavajalikuks ja kiireiseloomuliseks äriteenijate haiguse-, vanuse ja töövõimetuse vastu kindlustamise seaduste kehtimapanekut.

6) Eraettevõtete ametnikkude majandusliku olukorra, töötingimuste, palgaolude ja elatisstandardi kohta puuduvad seniajani andmed. Eraettevõtete Ametnikkude Koja poolt sügisel korraldatav ankeet 12000—13000 Koja valija seas tahab täita tühikut.

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek asub seisukohale, et kõik liikmesühingud oma liikmeskonnaga peavad eranditult kaasa aitama, et seda suurt statistilist loendust läbi viia, seda enam, et see toimub just ametnike endi huvides.

7) Äriteenijate kutseorganisatsiooni-de Liidu esindajatekogu üleriiklik koosolek Viljandis asub seisukohale, et Eraettevõtete Ametnikkude ja äriteenijate kutseühingutesse organiseerimine võib edukalt toimuda ainult siis, kui vastavad riiklikud asutised panevad kehtima kutseühingute normaalspõhikirjad.

Resolutsioonid võetakse vastu kõik ühel häälel.

1939. a. eelarve kannab ette liidu sekretär R. Palandi, mis on tasakaalus Kr. 785.60-ga. Etteloetud eelarve võetakse vastu ühel häälel.

Valimiste päevakorra punkti all koosoleku juhataja teatab, et esimees ja juhatuse liikmed valitakse põhikirja kohaselt kinniselt.

Liidu esimehe kohale seatakse üles kandidaadiks K. Tammer, kes valitakse 23 häälega poolt ja 1 erapooletu olles liidu esimeheks.

Kinnitatakse traditsioon, mille järgi iga liitunud ühing annab 1 juhatuse liikme, ka ühingud, kes aasta jooksul liitunud või liituvad.

Juhatusse valitakse:

- 1) Tallinna Äriteenijate Ühingust Rein Palandi.
- 2) Tartu Äriteenijate Ühingust August Nagel.
- 3) Narva Äriteenijate Ühingust Eduard Pärn.
- 4) Pärnu Äriteenijate Ühingust Vladimir Valtter.
- 5) Viljandi Äriteenijate Ühingust Mihkel Esmann.
- 7) Rakvere Äriteenijate ja Ametnikkude Ühingust Paul Tingas.

Kõigi valitute poolt on antud 24 häält.

Juhatuses liikmete asemikkudeks valitakse:

Tall. Äriteenijate Ühingust K. Viiron.
Tartu Äriteenijate Ühingust J. Tints.
Narva Äriteenijate Ühingust L. Libene.

Viljandi Äriteenijate Üh. V. Kärt.
Petseri Äriteenijate Üh. J. Kallas.
Rakvere Äriteenijate ja Ametnikkude Ühingust J. Tõnts.

Revisjonikomisjoni valitakse Richard Palmer, Voldemar Viin ja Alfred Matti, kõik ühel häälel.

Revisjonikomisjoni liikmete asemikkudeks valitakse ühel häälel H. Krause ja K. Esee.

Võetakse vastu ühel häälel alljärgnev resolutsioon.

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu üldkoosolek Viljandis, 14. mail 1939. a. volitab Liidu juhatust ühes kaugema edasivolitamise õigusega Töövõtjate kutseühingute ja nende liitude seaduse eeskirjade kohaselt esinema vastavate valitsusasutuste juures palvega Ä. K. L. põhikirja muutmiseks sedavõrd, kuivõrd need muudatused on tingitud Töövõtjate kutseühingute ja nende liitude seaduse ja viimase alusel antud normaalspõhikirjade nõuetest.

Ühtlasi volitatakse nimetust Ä. K. L. uues põhikirjas muutama ja asendama nimetusega „Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liit“. Seega on kontoriametnike kutseühingutele antud võimalus liitu astumiseks.

Läbirääkimiste all võtab sõna Liidu esimees K. Tammer toonitades liidu palgalise instruktori vajadust. Koosolek teeb üksmeelse otsuse, et liidu juhatuse oma äranägemise järele Koja jõudude hulgast instruktori-organisaatori ametisse võtab.

Protokolli kinnitajateks valitakse H. Krause, V. Viin ja K. Esee.

Koosolek lõppes kell 3 päeval.

Liidu esindajatekogu koosolekule järgnenud juhatuse koosolekul otsustati pöörduda palvega E. A. Koja juhatusele, et viimane võimaldaks koja nõunik-sekretäril Villem Tehvel asuda liidu instruktor-organisaatori ülesandeid täitma.

E. A. Koja juhatuse omal koosolekul juunikuus andis selleks vastava loa.

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu avaldus Siseministrile äride lahtiolekuaja asjas

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu juhatus saatis Siseministrile avalduse, milles paluti mitme linna- ja maomavalitsuse poolt esitatud äride lahtiolekuaja sundmäärust kinnitada ja kehtima panna.

Teatavasti on meil reas maakondades äride kauplemisajad vana veneaegse seaduse alusel paisutatud tarbetult laiaks, milline tekitab raskusi ja suuri vastolusid Äride ja kontorite töökorralduse seaduse elluviimiseks. Pühapäevarahu määrides on meil seni täiesti puudunud. Mitmetes kohtades on äriomanikud ja äriteenijad sõlminud omavahelisi kokkuleppeid pühapäevarahu läbiviimiseks, kuid säärastel kokkulepetel on üleriiklikus ulatuses vaid väikene tähtsus.

Need kauplemisaja sundmääruste muudatuseettepanekud, millised omavalitsused on kinnitamiseks esitanud, on tarvilikuks tunnistatud ka tööandjate-äriomanikkude poolt.

Neid asjaolusid arvesse võttes palus Ä. K. L. juhatus Siseministrilt kinnitada Saaremaa, Tapa, Harjumaal, Valga j. t. omavalitsuste poolt kinnitamiseks esitatud kauplemisaja muudatuse ettepanekud.

Siseministeriümi Omavalitsuse Talitusest teatati liidule, et Siseminister oli kirjutanud avaldusele resolutsiooni, milles oli tähendatud, et tegelik elu nõuab maal teistsugust kauplemisaja korda kui linnades, sest tööinimene maal leiab peamiselt pühapäeval võimaluse oma sisseoste teha ja selleks on ikka kauplemise pikem aeg vajalik.

Ä. K. L. üleriigilised suvipäevad augustis

Äriteenijate Kutseorganisatsioonide Liidu esindajatekogu koosolekul avaldatud seisukohade alusel otsustas liidu juhatus korraldada tänava esimesed suvipäevad augusti kuus. Vastavalt sellele otsusele saadeti ringkirjad kõikidele liidu liikmesühingutele ja paluti teatada seisukohad suvipäeva aja ja koha küsimuses. Suvipäeva kavas oleks peale asjakohaste kõnede veel mitmelaadilised muusikalised, sõnalised ja sportlikud ettekanded liidu liikmeskonda kuuluvatelt isikutelt. Esialgsete andmete kohaselt on suvipäevadest loota elavat osavõttu.

Narva Äriteenijate Ühingu pidas erakorralist peakoosolekut

Narva Äriteenijate Ühingu pidas erakorralist liikmete üldkoosolekut 20. juunil.

Koosolekul otsustati anda juhatusel volitus ühingu põhikirja ümber registreerimiseks vastavalt Töövõtjate kut-

seühingute ja nende liitude seaduse alusel antava normaalpõhikirjale.

Juhatusel elukoha muudatuse tõttu ja muil põhjusil lahkunud juhatusliikmete asemele valiti uuteks juhatusliikmeteks O. V a g a, A. U n d u s k ja J. T a m m, seega kuuluvad ühingu praegusse juhatusse A. S a r a p, E. P ä r n, A. A l e k s e j e v, O. V a g a, L. L i b e n e, J. T a m m ja A. U n d u s k.

Üldkoosolek kiitis heaks väljasõidu korraldamise 9. juulil s. a. Vaivaras Perjatsi rannas korraldatavale laulu-päevale ning Ä. K. L. poolt augustikuus Keskk-Eestis kavatsatud üleriiklikust äriteenijate suvipäevast osavõtmise.

Edasi asus üldkoosolek üksmeelselt põhimõttelikule seisukohale, et eelolevail linnavolikogu valimistel peaks äriteenijate ja eraettevõtete ametnikkude huvidid linnaomavalitsuse töös silmas pidades, äriteenijate ja eraettevõtete ametnikkude poolt esitatama linnavolikogu valimistel oma kandidaata.

Ühingu sporditoimkonna suvises tegevuskavas on võrkpalli mängude ja võistluste korraldamine.

Narva Äriteenijate Ühingu korraldab liikmetele arstiabi ja arstimite saamist

Narva Äriteenijate Ühingu juhatus on saavutanud Narva Arstide Ühingu ja Narva Arstide Seltsiga kokkuleppe, mille järgi Narva Äriteenijate Ühingu liikmetele võimaldatakse arstiabi saamist riigiteenijate, -töölise ja õppejõudude haiguskindlustuse korraldamise määruse ja tasunormide alusel. Kuna eelpool nimetatud arstide koondistesse kuulub Narvas ja Narva ümbruskonnas mitmel alal praktiseerivat 40 arsti, siis on Narva Äriteenijate Ühingu liikmetel võimalik saada soodustatud tingimustel igasugust arstiabi.

Samuti on ühingu juhatus saavutanud kokkuleppe, millega ühingu liikmetele antakse Narva Üldhaigekassa apteegist retseptuur- ja patentarstimite ostudelt hinnaalandusi.

Äriesindajate ja reisijate töötingimused Austraalias

Minimaalpalga tariif ja palgaline puhkus

Briti äriesindajate ja reisijate liidu ajakiri annab oma detsembri numbris ülevaate Austraalia ärireisijate olukorrast pealkirja all: „Austraalia maailmas kõige ees“.

Üksikud Austraalia osariigid on ellu kutsunud palgakomisjonid, mille koosseisu kuuluvad nii tööandjate kui töövõtjate esindajad ja milles arutatakse ja lahendatakse ärireisijate ja esindajate reisikulude, palga, palgalise puhkuse j. t. küsimused. Queenslandi ja Uus-Lõuna-Walesi osariigis oli varem juba kehtima pandud minimaalpalga tariifid ja palgaline puhkus. Nüüd järgnes neile veel Victoria osariik.

Reisijad jagatakse nelja rühma: 1. Linnareisijad — kes tööpäeva lõppedes oma elukohta tagasi tulevad. 2. Maareisijad, 3. Reisijad proovil — vähema kui 12-kuulise kutselise tegevusega reisijad, 4. Spetsiaalreisijad — need on müüjad, millised sõidavad ajuti välja, ilma et neid korrapäraselt teiste reisijate poolt saadetaks.

Minimaalpalgad proovil oleval reisijal on linnades £ 4.10.— (Kr. 72.—) ja maal £ 5.15.— (Kr. 105.—) nädala-

las. Spetsiaal- ja teistel reisijatel on nädalapalgaks linnas £ 5.10.— (Kr. 101.—) ja maal £ 6.15.— (Kr. 124.—). Kui reisija oma teenistuskohuste tõttu on takistatud nädala lõpuks koju sõitmast, siis on ta õigustatud saama ühe naela (üle Kr. 18.—) veel lisatasuks.

Tööandja on kohustatud kandma kõik kulud, millised on tingitud kutsekohustuste täitmisel tekkinud väljaminekuist, juure arvatud ka kulud, millised tekiavad 1. klassi hotelli ja raudteesõidu 1. klassi kasutamisel.

Linnareisijad, kui nad kasutavad oma sõidukit, saavad tööandjalt £ 3 nädalas ning väljaspool linna piire £ 3 nädalas või 3 shillingit miili pealt, olenedes sellest, milline tasu on kõrgem. Maareisijaile on määratud 1 £ ja 1 shillingi võrra nädalas kõrgemad. Kui reisija tööandja soovi kohaselt pühadel ja pühapäevadel tegevuses peab olema, on ta õigustatud saama kahekordse palga, see on päeva lisapalgana ühe kuuendiku nädalapalgast.

Üheaastase teenistuse järele on reisijal-esindajal õigus saada kaks nädalat katkestamata palgalist puhkust.

Šoti pangaametnike liidu tagajärjekas protsess.

Üks kaebus, mis esitati ühe ebaõiglaselt vallandatud Šoti pangaametniku poolt oma endise tööandja vastu, tuli arutusele Edinburghi kohtus 28. oktoobril möödunud aastal. Kohus peale neljapäevalist nõupidamist tegi huvitava otsuse, milline äratas tähelepanu mitte ainult Inglise pangaametnike seas, vaid ka Euroopa mandril.

Kaebaja, Commercial Bank of Scotland endine ametnik W. E. Notman, süüdistas panga juhtkonda laimuse ja nõudis pangalt kahjutasuna £ 5000.—. Kaebuse aluseks oli järgmine lugu: Panga direktiooni poolt oli tehtud ametnikele teatavaks korraldus, milles leidusid eeskirjad, et kui üks pangaametnik abiellub enne kui tema aasta teenistus on

saavutanud £ 200.— piiri, võib arvestada sellega, et tema selles pangas enam teenistust jätkata ei saa.

W. E. Notman, sama panga Huntly osakonna ametnik, kelle aastateenistus ulatus vaid £ 180 aastas, teatas peale tervet rida asjatuid palveid ja katseid palka juure saada, et ta on otsustanud sellest hoolimata abielluda. Ta vallandati.

Lühikese vaheaja järgi tõsteti asi isegi Inglise alamkojas üles ja tööminister asus asja juurdlema, pöördudes asjaolude selgitamiseks panga direktiooni poole. Vastuseks ministrile panga juhatus väitis, et Notman on vallandatud mitterahuldava töötegemise põhjusel.

Kuna asi oli põhimõttelise tähendusega, siis Šoti pangaametnike liit (Scottish Bankers Association) asus asja täielise ener-

giaga läbi viima, et rehabiliteerida Notman'i ja toetada tema kahjutasu nõudmist, selle peale vaatamata, et Notman ei olnud liidu liige.

Kohtus Notman väitis, et panga direktsooni kiri tööministrile, milles tema kutseoskus ja võimed suure kahtluse alla asetatakse, tähendab temale laimu ja tema kutsetegevuses ülepääsmatuid raskusi. Tegelik põhjus vallandamiseks olevat panga isiku eraellu segav poliitika ja tema abiellumine.

Pank väitis, et see olevat olnud vastus vaid tööministri ühele varemale järelepärimisele. Vastusega selles asjas on ta täitnud ainult avalikkuse huvides kohustuse.

Kohus häältevahekorraga 10 poolt ja 2 vastu otsustas Notman'ile välja mõista kahjutasuna 1000 inglise naela, mis võrdub Eesti rahas umbes 1.800.000 sendile.

Otsus avaldati ajalehes „Times“ 22. okt. 1938. a. ja samuti toob selle ära Šoti pangaametnike liidu häälekandja novembrikuu number, kus kriipsutatakse alla tulevikus teravat võitlust pankade õigustamata vahelesegamise vastu ametnike eraellu puutuvas küsimusis. Liit võiduka protsessi puhul sai terve rea õnnesoove eraametnike kutseorganisatsioonidelt ja avaliku elu tegelasilt.

W. E. Notman saavutas oma õiguse tänu pangaametnike liidu energilisele kaitsele. Küsitav on aga, kas edaspidi sarnastel juhtumitel ametnikele tööandja tegude puhul õigus antakse. Organiseerimatu ametnik kumardub ennem ebaõigluse ees, kui võtta endale pika ja kuluka protsessi ja selle tulemuse riisiko. „Notman'i juhtum“ paljudes ajakirjades ja ajalehtedes levitatud ja kommenteeritud tõendab veel kord tugevate kutseorganisatsioonide olemasolu tarvidust, millised võimaldavad kindlustada elementaarsemate isiklikkude õiguste kaitset.

Prantsuse ärireisijate ja esindajate organisatsioonid liituvad.

Ühes prantsuse kutseühingu ajakirjas prantsuse äriesindajate ja reisijate liidu (Fédération des Syndicats de Voyageurs Representants et demarcheurs de France et des Colonies) peasekretär L. Piron kirjutab:

„Meie kaastöölised füüsilisel ja vaimsel alal töötajad, kaubanduslike käitiste teenijad ja tehnikud jne. on peaaegu üle maa oma töötingimused kollektiivlepingutega kindlustanud. Ärireisijatel ja esindajail ei ole osundada ühelegi säärasele nähtele, sest meie oleme killustatud ja eraldi.“

Siia juure olgu mainitud, et ülalnimetatud liidus Prantsusmaal on umbes 10.000 liiget ja kuulub Prantsuse ametiühingute keskkliitu. Peale selle on veel terve rida „iseseisvaid“ reisijate ühinguid, koondades endasse

umbes 20.000 liiget. Sellel kutsealal töötajail on veel pikk tee käia, enne kui jõutakse organisatoorsele ühtlusele.

48-tunniline töönädal Rumeenia ametnikele.

Möödunud suvel pandi kuningliku dekreediga kehtima Rumeenia tööstuslike ja kaubanduslike ettevõtete büroodes 8-tunniline tööpäev ja 48-tunniline töönädal.

Tööpäeva pikkust võib üksikudel nädalapäevadel pikendada, kuid nii, et see ei ületa mitte 48-tunnilise töönädala piiri ja 10 tundi tööpäeva piiri. Erandid tööpäeva pikkuse kohta on kehtivad õnnetusjuhtumite puhul. Ületunnid tasutakse ainult 25% kõrgemalt kui normaaltööajal tehtud töö.

Kollektiivlepingud Šveitsi tarbijateühinguis.

Rahvusvahelisse Eraametnike Internatsionaali kuuluva Šveitsi Kaubandus-, Transport ja Elatisvahendite tööliste ja teenijate liidu ajaleht „Solidarität“ teatab, et kõigi suuremate tarbijateühingutega kokku 45, on vastava lepingu alusel kõikide tööliste ja teenijate töötingimused kollektiivlepingutega reguleeritud. See on saavutatud pideva organiseerimise töö tulemusena maal, kus teised kutsealad juba ammu naudivad kollektiivlepingute hüvesid.

Hollandi meistrid ja tehnikud võitlevad kollektiivlepingute eest.

Hollandi meistrite ja tehnikute liit (Algemene Bond van Technisch en Opzichthondent Personal) võitleb juba pikemat aega selle eest, et oma liikmeile muretseda paremaid töötingimusi kollektiivlepingutega. Kõige suuremat vastupanu meistritele ja tehnikutele avaldavad rauatöösturid. Töölistega on sõlmitud kollektiivlepinguid, kuid ametnikega viivitatakse kollektiivlepinguid sõlmimast.

Suureks raskuseks on meistritele ja tehnikutele asjaolu, et nende kutsealal tegutseb veel 6 samasugust organisatsiooni, ja nimelt üks neutraalne, siis peale selle rooma-katoliku ja kristlikud liidud tehnikuile ja samasugused liidud veel meistritele. Et säärasest organisatsioonilisest killunemisest ettevõtjad kasu saavad, et ole imeks pandav.

Kaastöö järgmisse Teataja numbrisse palume saata hiljemalt 20-daks augustiks

---
